

דוחות ביניים ליום 31 במרס 2009

(בלתי מבוקרים)

תוכן עניינים

1-21	דוח הדירקטוריון.....	.1
22-23.....	סקירת ההנהלה בדבר שעורי הכנסה והוצאה.....	.2
24.....	חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית.....	.3
25.....	סקירת רואי-החשבון.....	.4
	תמצית דוחות כספיים ביניים	.5
26.....	א. מאזן.....	
27.....	ב. דוח רווח והפסד.....	
28.....	ג. דוח על השינויים בהון העצמי.....	
29-30.....	ד. דוח על תזרימי המזומנים.....	
31-47.....	ט. באורים לדוחות הכספיים.....	

דוח הדירקטוריון ליום 31 במרס 2009

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש בזה את הדוחות הכספיים ביניים (בלתי-מבוקרים) של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009. דוח הדירקטוריון נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הכללים שיושמו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2008. יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוח השנתי של שנת 2008.

להלן תאור ההתפתחויות העיקריות בדוחות הכספיים הנ"ל ובעסקי הבנק:

1. הסביבה הענפית

א. הבניה למגורים ושוק הדירות

האומדן המעודכן לצמיחה בתמ"ג של בנק ישראל לשנת 2009 הינו שלילי בשעור של 1.5% וזאת בהשוואה לרמות של כ-5.2% בממוצע בשנים 2004-2007 ו-4.1% בשנת 2008.

התחזית הנמוכה לשנת 2009 נובעת ממספר גורמים, בהם ההאטה החרیפה בפעילות הכלכלית הבינלאומית כתוצאה מהמשבר הפיננסי, האטה ביצוא עקב הקטנת ביקושים במיוחד בארה"ב ובאירופה, הקטנת השקעות זרות בישראל כולל תרומות, שחיקת תיק הנכסים של הציבור התייקרות עלות גיוס הכסף ועליה צפויה באבטלה.

הגורמים להאטה שצוינו לעיל, צפויים להשפיע גם על ענף הבניה בצד הביקוש ובצד ההיצע. מדובר בעיקר על הקשחת תנאי מימון ועליה בריבית לטווח הארוך המקטינה נכונות קבלנים לגשת למכרזים ומקטינה ביקושים צפויים וכן גורמים נוספים בולטים הצפויים להקטין ביקושים בענף הבניה, בהם גידול אפשרי באבטלה והפגיעה בתיק הנכסים של הציבור.

ברבעון האחרון של שנת 2008 נרשמה ירידה משמעותית ברכישת דירות חדשות במשק (מגמה שהמשיכה גם בתחילת שנת 2009), ובעסקאות בדירות, ולפיכך נרשמה ירידה בהכנסות ממיסי מקרקעין ומימוש משכנתאות. מנתוני שנת 2008 בולטת האטה במספר העסקאות בדירות במשק (חדשות ויד שניה) במיוחד בקרב רוכשי דירה ראשונה. מגמה דומה חלה גם בעסקאות של דירות להשקעה ובעסקאות של תושבי חוץ.

מספר עסקאות יד ראשונה ויד שניה בחודש ינואר 2009 (בהסתמך על נתוני מספרי העסקאות שהתקבלו במשרדי מס רכוש ומס שבח) - הגיע ל-5,784 לעומת 9,774 בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-40.8%.

בצד ההיצע - בחודשים ינואר-פברואר 2009 נרשמה ירידה של 3.5% במספר התחלות הבניה לעומת החודשים הראשונים של שנת 2008. קצב נמוך זה של בניה אינו עונה על הצרכים השנתיים השוטפים. מלאי הדירות החדשות המוצע למכירה (מתוך הדירות שהותחלו) יספיק לכ-11 חודשים בממוצע, וזאת על פי נתוני המגמה.

המשקל של התחלות הבניה במגזר הפרטי מתוך סה"כ התחלות הבניה בתחילת שנת 2009 היה 88.7% לעומת 87.3% בכל שנת 2008. משקל הדירות שבניתן הסתיימה בסקטור הפרטי בתחילת שנת 2009 היה כ-81.6% לעומת כ-88% בכל שנת 2008.

מדד המחירים לצרכן ירד ברבעון הראשון של שנת 2009 בשיעור של 0.1% (בכל שנת 2008 עליה של 3.8%). שער החליפין של הדולר עלה בתקופה הנסקרת ב-10.2% (בכל שנת 2008 ירידה של 1.1%).

ב. שוק המשכנתאות ומירווחים על הפעילות בו

בתקופה הנסקרת (ינואר-מרס 2009) חל קיטון בהיקף האשראי שניתן על-ידי הבנקים למשכנתאות (ללא קבלנים) והוא הסתכם בכ-7.3 מיליארד ש"ח, לעומת 7.7 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 5.2%. האשראי החופשי הכלול בסכום דלעיל ירד לסך 7.0 מיליארד ש"ח, לעומת 7.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 2.8%. כמו-כן, האשראי המוכוון הגיע לסך 0.3 מיליארד ש"ח בתקופה הנסקרת (כולל הלוואות עומדות ומענקים מותנים בסך 0.1 מיליארד ש"ח), בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

בחודשים ינואר-מרס 2009 ירד מס' מממשי הלוואות הזכאות בכ-36% לעומת הממוצע החודשי בשנת 2008. ההאטה החלה בשנת 1996. ירידה זו נובעת גם בשל ההאטה בקצב העליה ארצה ובשל העובדה שחלק מהעולים הותיקים מימש כבר את זכאותו למשכנתא, וזאת בנוסף לגורמים כלכליים ומשקיים. מספר מממשי הלוואות הזכאות ירד משנת 2001 ועד היום בכ-80% לרמה נמוכה של כ-620 מממשים בחודש.

באשר למחירי המקורות ולמחירי השימושים: במהלך שלושת החודשים הראשונים של השנה הוריד בנק ישראל את הריבית המוניטרית משעור של 2.50% בסוף שנת 2008 ל-0.50% בסוף מרס 2009. במחיר גיוס המקורות במערכת הבנקים למשכנתאות נרשמה ירידה, והעלות הממוצעת במיגזר הצמוד מדד הגיעה לשעור ממוצע של 2.92% בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009, לעומת 3.14% בכל שנת 2008. מחיר השימושים הממוצע במיגזר הצמוד למדד בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הגיע ל-3.79%, לעומת 3.74% בכל שנת 2008, כך שהמירווח על הלוואות צמודות בתקופה הנסקרת הגיע ל-0.87% לעומת 0.60%. חלקם של ביצועי הלוואות בריבית קבועה במיגזר צמוד המדד בבנקים למשכנתאות היה בתקופה הנסקרת כ-28% לעומת כ-44% בכל שנת 2008.

ג. מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על כל מגזרי הפעילות

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון ועוד.

עד תאריך פרסום דוח זה חלו יוזמות לשינויים ושינויים בחקיקה, בחקיקת המשנה, ובהוראת הרשויות, אשר יש להם השלכה או עשויה להיות להם השפעה על הבנק ודרכי פעילותו בכל המגזרים וכמפורט בתמצית דלהלן:

1. ביטוח נכסים ללווים – הוראת המפקח על הביטוח

בחודש ספטמבר 2003 הובא לידיעת הבנק כי מנהלי חברות הביטוח קיבלו הוראה מהמפקח על הביטוח בנוגע לנוסחה לקביעת פרמיית הביטוח המירבית אותה יוכלו לגבות ממבוטחים שערכו ביטוחי נכסים באמצעות בנקים למשכנתאות. ההוראה מגבילה את גובה הפרמיה שתיגבה על ידי חברות הביטוח ממבוטחים כאמור, על פי קריטריונים שנקבעו.

להערכת הבנק, להגבלות הכלולות בהוראת המפקח ולהחלתן על הסכמי הביטוח שנחתמו עם חברות הביטוח לשנת 2009, השפעה מסויימת (אך לא מהותית) על הכנסות הבנק בשנת 2009 לעומת שנת 2008, בנוסף תיתכנה להן השפעות על הכנסות הבנק גם בשנים שלאחר מכן. הכנסותיו של הבנק מביטוחי נכסים קטנות כתוצאה מהפסקת פעילותו בנושא עריכת הביטוח לגבי לוויים חדשים החל מתחילת שנת 2005 וכתוצאה מפדיונות שנעשו ויעשו בהלוואות בהן נערך בעבר באמצעות הבנק ביטוח הנכס המשמש כבטוחה, זאת, במקביל לקיטון בפרמיה כתוצאה מתנאי שוק והוראות הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר.

ביום 16.11.2008 פורסם תיקון מס' 29 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן: "התיקון לחוק"), הכולל תיקונים רבים ובין היתר: מתן סמכות לרשם ההוצאה לפועל, בנסיבות מסוימות, לדרוש ולקבל מגופים שונים מידע על החייב במטרה לסייע לזוכה בגביית החוב ומסלול מקוצר לגביית חובות בסכום שאינו עולה על 10,000 ש"ח. מטרתו של מסלול הגבייה המקוצר היא להביא לגביית חובות במעורבות מינימלית של הזוכה כאשר מערכת ההוצאה לפועל היא שתפעל לגביית החוב באמצעות עיקול רכב או עיקול כספים המגיעים לחייב מצד שלישי; העדר זכאות לזוכה לשכר טרחת עורך דין בהוצאה לפועל במסלול הגבייה המקוצר; מתן סמכות לרשם ההוצאה לפועל, בנסיבות מסוימות, להטיל על החייב הגבלות (כגון עיכוב יציאה מהארץ, מניעת החייב משימוש בכרטיס אשראי, מניעתו מייסוד תאגידים, מניעתו מלקבל רישיון נהיגה ועוד);

עוד נקבע, כי במקרים העונים לקריטריונים אשר נקבעו בתיקון לחוק, יועמד לרשות החייב ובני משפחתו הגרים עמו דיור חלוף וזאת גם במקרה של מימוש משכנתא או מימוש משכון, וגם מקום בו הוסכם בשטר המשכנתא או המשכון כי החייב לא יהיה זכאי לדיור חלופי, וזאת על מנת שהחייב ובני משפחתו לא יוותרו בלא קורת גג. עוד נקבע בתיקון לחוק כי במקרה שבו פורש בשטר המשכנתא או בהסכם המשכון שהסידור החלוף שיועמד לרשות החייב, יהיה בהתאם להוראות התיקון לחוק, ומשמעות הדבר הוסברה לחייב בשפה ברורה המובנת לו, תקופת הדיור החלוף שתינתן לא תעלה על 18 חודשים, כאשר לרשם ההוצאה לפועל סמכות להאריך התקופה בנסיבות מיוחדות.

עוד נקבע כי שווי הסידור החלוף דינו כדין הוצאות כינוס לפי סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל.

תחילתו של התיקון בענין הסידור החלוף הינו בתאריך 16.5.2009, כאשר ההוראות דלעיל בענין קביעת הסידור החלוף יחולו רק על הסכמי משכנתא ומשכון שנכרתו מיום התחילה ואילך. לענין הסכמי משכון או משכנתא שנכרתו לפני יום התחילה, נקבע במסגרת התיקון כי יחול הסעיף שהיה קיים בחוק (לפני התיקון הנוכחי) אשר קבע שבמימוש משכנתא או משכון לא יינתן דיור חלוף לחייב ולבני משפחתו כאמור, אם פורש בשטר המשכנתא או בהסכם המשכון שהחייב לא יהיה מוגן לפי סעיף זה, כשנקבע במסגרת התיקון לחוק כי לענין זה לא יראו כאילו פורש בשטר המשכנתא או בהסכם המשכון שהחייב לא יהיה מוגן לפי סעיף זה, אם הוכח לרשם ההוצאה לפועל, כי לא הובהרה לחייב זכותו לדיור חלוף ומשמעות הויתור עליה.

מידת ההשפעה של התיקון לחוק על הרווחיות של הבנק עלולה להיות מהותית, והיא תקבע בהתאם למספר המקרים בהם יינתן דיור חלוף לחייבים במסגרת הליכי ההוצאה לפועל שינקוט הבנק.

ביום 5.5.2009 ניתן פסק דין כנגד הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי"), ע"י בית הדין לחוזים אחרים בבית המשפט המחוזי בירושלים. פסק הדין בחן את נוסח חוזה ההלוואה של הבנק הבינלאומי וסקר חלק ניכר מהסעיפים הכלולים בו. בית הדין קבע בפסק הדין כי חלק מסעיפי חוזה ההלוואה של הבנק הבינלאומי הינם בגדר תנאי מקפח בחוזה אחיד ולכן יש לבטלם או לשנותם. בין השאר, במסגרת פסק הדין ניתנה התייחסות להסדר הדיור החלוף הקבוע בסעיף 38 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, וזאת ביחס להסכמים שנכרתו לפני מועד כניסתו לתוקף של התיקון לחוק. הבנק בוחן בימים אלה את ההשלכות האפשריות של פסק הדין.

הוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

ביום 31 בדצמבר 2007 הפיץ בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, הוראה סופית בנושא, ליישום לראשונה החל מ-1.1.2010.

בכל הקשור לבנק שהינו בנק למשכנתאות אשר מיישם את שיטת עומק הפיגור לכל תיק האשראי לדיור (כהגדרתן בהוראה 451 להוראות ניהול בנקאי תקין), ההוראה אימצה את חוזר המפקח מיום 1/1/2006, בנושא הפרשות לפי עומק פיגור.

הבנק מיישם את הוראת החוזר האמור כבר מיום 1/1/2006, ולפיכך יישום ההוראה כאמור קיבל את ביטויו בדוחות הכספיים של הבנק.

עם זאת הבנק בוחן את ההשלכות האפשריות ליישום החוזר על הלוואות שאינן לדיור ובשלב זה נראה כי לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

3. פעולות הבנק

שוק המשכנתאות הינו שוק מאוד תחרותי וההחלטה על לקיחת משכנתא מתבצעת במרבית המקרים לאחר בדיקה מעמיקה של הלווים, כאשר המחיר והשירות הינם מרכיבים עיקריים בהחלטת הלווה היכן לבצע את הלוואתו.

לאומי למשכנתאות עושה רבות לשיפור השירות ללקוח בכדי לשפר את חווית רכישת הבית והעמדת המשכנתא שהינה אחת העסקאות המשמעותיות בחיי הלקוחות הן במעמד אישור ההלוואה והן לגבי השירות לאורך חיי ההלוואה בבנק.

הבנק ימשיך במדיניות של חדשנות במוצרים המוצעים ללקוחות, ורמת שירות גבוהה כדי להגדיל את שביעות רצון הלקוחות.

בתקופה הנסקרת (ינואר – מרס 2009) העמיד הבנק הלוואות חדשות (ללא קבלנים) בסך 1,566 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,596 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 1.7%. ביצועי ההלוואות ע"י הבנק כדלעיל כוללים הלוואות עומדות ומענקים מותנים שניתנו לזכאים בסך 1.0 מיליון ש"ח לעומת 2.0 מיליון ש"ח לתקופה המקבילה אשתקד, אשר בהתאם להוראות המפקח על הבנקים אינם כלולים ביתרות האשראי לציבור שבמאזן. כמו-כן ביצועי הלוואות אלה כוללים אשראי שניתן מפקדונות מיועדים, שפרעונם מותנה במידת הגביה בסך 19 מיליון ש"ח בתקופה הנסקרת, לעומת 76 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, אשר בהתאם להוראת המפקח על הבנקים אינם כלולים ביתרות האשראי לציבור שבמאזן.

פעילות הבנק מתבצעת מהמטה שבסניפו הראשי בתל-אביב דרך מערך זרועות המכירה של הבנק שלסוף התקופה המדווחת מונה 93 סניפים מתוכם 81 דלפקי משכנתא, אשר ממוקמים בסניפי חברת-האם (בנק לאומי לישראל בע"מ) ו-12 סניפים עצמאיים. דלפקי המשכנתא והסניפים העצמאיים מאויישים ע"י עובדי הבנק והוכפפו ל-5 מרחבים אזוריים. המרחבים כלולים במספר הסניפים העצמאיים והדלפקים כאמור. הבנק מפעיל מרכז מסחר ועסקים אשר באמצעותו מועברים כספי הלוואות ללווים. "לאומי ישיר למשכנתאות" הינו מוקד לטיפול בפניות של לקוחות המעוניינים בהגשת בקשה למשכנתא וקבלת אישור עקרוני. המוקד קובע פגישות ללקוחותיו בנציגויות הבנק להמשך טיפול. המוקד פתוח עד השעה 23:00 ומטפל בלקוחות הפונים דרך הטלפון או דרך אתר האינטרנט של הבנק. אתר האינטרנט של הבנק כולל מידע נרחב בנושא משכנתאות ומאפשר לגולשים למלא טופס בקשה למשכנתא ומחשבון גרפי לחישובים שונים הקשורים למשכנתא. האתר כולל גם תוכן באנגלית ובצרפתית. בנוסף קיים מרכז שירות לקוחות ובו מוקד טלפוני, אשר נועד לשיפור השירות ללווים הקיימים בבנק ולמתן מענה מהיר לבקשותיהם. מוקד זה מרכז את כל הטיפול בפניות הלקוחות אשר טופלו בעבר על ידי מספר גורמים בבנק. עם הקמת מרכז שירות הלקוחות מרבית הטיפול בבקשות הלווים מרוכז במרכז זה.

מידע על הלוואות חדשות לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים שבוצעו ומיחזורי הלוואות

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות (ללא קבלנים) והעמדת הלוואות חלופיות לפרעון הלוואות קיימות (לעיל להלן: "מיחזורים") בבנק לאומי למשכנתאות (במיליוני ש"ח):

<u>1-3/2008</u>	<u>1-3/2009</u>	
		הלוואות שבוצעו
1,518	1,546	כספי בנק
	76	כספי אוצר
	<u>2</u>	הלוואות עומדות
<u>78</u>	<u>20</u>	סה"כ כספי אוצר
1,596	1,566	סה"כ הלוואות חדשות, ללא מיחזורים
<u>208</u>	<u>594</u>	הלוואות שמוחזרו
<u>1,804</u>	<u>2,160</u>	סה"כ הלוואות שבוצעו, כולל מיחזורים

4. רווח וריווחיות*

הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בתקופה הנסקרת (ינואר – מרס 2009) הסתכם בסך 66 מיליון ש"ח, לעומת 100 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד קיטון של 33.3%, וזאת בהשוואה לגידול בתיק האשראי בין שתי התקופות בשעור של 10.5%. דבר המוסבר על ידי המדד השלילי והורדת הריבית השקלית על ידי בנק ישראל.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתקופה הנסקרת בסך 4 מיליון ש"ח בהשוואה לסך 27 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד קיטון של 85.7%. קיטון זה מוסבר ברובו על ידי הפרשות חריגות לחובות מסופקים שבוצעו ברבעון הראשון של שנת 2008.

על פי הוראות המפקח על הבנקים, יש לחשב את ההפרשה לחובות מסופקים להלוואות לדיור על פי עומק הפיגור. הנהלת הבנק הכילה את ההפרשה על פי עומק הפיגור מאז 1992 גם על ההלוואות שאינן לדיור (למעט הלוואות לקבלנים).

ביום 1 בינואר 2006 פרסם בנק ישראל הנחיות העוסקות בכל הקשור לאופן חישוב ההפרשה לחובות מסופקים לגבי אשראי לדיור. בהנחיות נקבע, בין היתר, כי בנק שבחר לחשב הפרשות בגין הלוואות לפי שיטת עומק הפיגור גם אם לא נדרש לעשות כך לפי ההוראות, אינו רשאי להקטין את ההפרשות באמצעות החלטה על ביצוע הפרשות ספציפיות. בנוסף, ניתנו הבהרות לאופן חישוב עומק הפיגור, הנחיות לאופן חישוב ההפרשה בגין הסדרים וארגון מחדש של הלוואות וכן לאופן חישוב ההפרשה בגין הלוואות בהן הקרן מסולקת בתשלום אחד. בנוסף, מתייחסות ההנחיות לסילוק חוב פיגור לאחר תאריך המאזן ואינן מאפשרות הקטנת ההפרשה גם אם נתקבל מזומן בגין הפיגור לאחר תאריך המאזן.

החל מיום 1 בינואר 2006 פועל הבנק על פי ההנחיות החדשות של בנק ישראל.

הרווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בסך 62 מיליון ש"ח לעומת 73 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 13.7%. קיטון זה מוסבר בירידה ברווח מפעולות מימון בשל ירידת המדד בתקופה הנסקרת אשר קוזה חלקית על ידי ירידה בהפרשה לחובות מסופקים.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בסך 31 מיליון ש"ח לעומת 29 מיליון ש"ח בשנה קודמת. גידול של 5.5%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בסך 53 מיליון ש"ח לעומת סך 59 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 9.4% הנובע מירידה בהוצאות השכר.

* חישובי האחוזים בפרקים 4-8 שלהלן, מתבססים על הנתונים בסכומם המלא (ולא על בסיס הנתונים במיליוני ש"ח).

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בתקופה הנסקרת בסך 40 מיליון ש"ח לעומת 43 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 6.5% המוסברת מהסעיפים שלעיל.

התשואה ברוטו על ההון המתבטאת ביחס שבין הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים לבין ההון הממוצע בתקופה הנסקרת הינה - בחישוב שנתי - תשואה בשיעור של 7.6% לעומת תשואה של 8.6% בתקופה מקבילה אשתקד.

ההפרשה למיסים הסתכמה בסך 15 מיליוני ש"ח ומהווה 37.6% מהרווח מפעולות רגילות לפני מיסים לעומת 16 מיליון ש"ח הפרשה למיסים בתקופה המקבילה אשתקד המהווה 37.2% מהרווח מפעולות רגילות לפני מיסים.

ביום 25 ביולי 2005 התקבל בכנסת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147 והוראת השעה), התשס"ה-2005 (להלן: "התיקון"). התיקון קובע הפחתה הדרגתית של שינוי מס החברות באופן הבא: בשנת 2006 חל שיעור מס של 31%; בשנת 2007 חל שיעור מס של 29%; בשנת 2008 יחול שיעור מס של 27%; בשנת 2009 שיעור מס של 26%; משנת 2010 ואילך יחול שיעור מס של 25%. יתרות המסים הנדחים ליום 31.12.08 וליום 31.3.09 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים לאחר תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה כאמור, לני"ל לא היתה השפעה על יתרות המיסים הנדחים לתחילת 2009.

הרווח הנקי הסתכם בתקופה הנסקרת בסך 25 מיליון ש"ח לעומת רווח של 27 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 7.0%.

התשואה נטו על ההון המתבטאת ביחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי הממוצע, הינה בשיעור של 4.7% בחישוב שנתי, לעומת תשואה של 5.4% בתקופה מקבילה אשתקד.

הרווח הנקי למניה רגילה הינו 26.44 ש"ח, לעומת רווח של 28.44 ש"ח למניה רגילה בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 7.0%.

5. נכסים והתחייבויות

סה"כ המאזן הסתכם בסך 40,128 מיליון ש"ח לעומת סך 40,070 מיליון ש"ח בסוף 2008, גידול של 0.1%, ו-36,303 מיליון ש"ח בסוף מרס 2008, גידול של 10.5%. יתרות אלה אינן כוללות אשראי לציבור ובמקביל פקדונות מיועדים שפרעונם מותנה במידת הגביה בסך 7,392 מיליון ש"ח בתקופה הנסקרת, לעומת סך 7,661 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008 ו-7,909 מיליון ש"ח בסוף מרס 2008, אשר בהתאם להוראת המפקח על הבנקים אינם נכללים ביתרות האשראי לציבור ובסעיפי הפקדונות המתאימים.

האשראי לציבור הסתכם בסך 39,836 מיליון ש"ח לעומת סך 39,783 מיליון ש"ח בסוף 2008, גידול של 0.1% ו-36,047 מיליון ש"ח בסוף מרס 2008, גידול של 10.5%. גם יתרות אלו הן בניכוי הסכומים האמורים לעיל.

יתרת הפקדונות (שנתקבלו מהציבור, מהבנקים ומהמשלה) הסתכמה בסך 33,911 מיליון ש"ח לעומת סך 33,808 מיליון ש"ח בסוף 2008, גידול של 0.3%. פקדונות אלו מתפלגים כדלקמן: סך 6,508 מיליון ש"ח מהציבור, קיטון של 6.8%; סך 27,297 מיליון ש"ח מבנקים, גידול של 1.9%; סך 106 מיליון ש"ח מהמשלה, גידול של 221.7%. בסוף מרס 2008 הסתכמו הפקדונות בסך 30,223 מיליון ש"ח, גידול של 12.2%. יתרות הפקדונות מהציבור ומהמשלה הינן מנוכות מסכומי הפקדונות המיועדים שפרעונם מותנה במידת הגביה מהאשראי כאמור לעיל.

אגרות-החוב הסתכמו בסך 58 מיליון ש"ח, לעומת 63 מיליון ש"ח בסוף 2008, קיטון בשיעור של 8.2%, ו-78 מיליון ש"ח בסוף מרס 2008, קיטון של 26.4%.

כתבי התחייבות נדחים הסתכמו ב-3,721 מיליון ש"ח לעומת 3,803 מיליון ש"ח בסוף 2008, קיטון של 2.2% הנובע מפרעון שוטף במהלך התקופה הנסקרת ומצבירת הפרשי הצמדה וריבית. בסוף מרס 2008 הסתכמו כתבי התחייבות הנדחים ב-3,706 מיליון ש"ח, גידול של 0.4%.

6. הון עצמי ומדדי סיכון

ההון העצמי הגיע ליום 31 במרס 2009 לסך 2,175 מיליון ש"ח לעומת סך 2,150 מיליון ש"ח בסוף 2008, גידול של 25 מיליון ש"ח אשר נובע מצבירת הרווח הנקי בתקופה הנסקרת. שיעור הגידול בהון לעומת סוף שנה קודמת הינו 1.2%.

יחס ההון העצמי לסך כל המאזן עמד בסוף מרס 2009 על 5.4%, בדומה לשנה קודמת.

יחס הלימות ההון, שהינו היחס בין ההון לרכיבי הסיכון כמוגדר ע"י בנק ישראל, הגיע ביום 31 במרס 2009 לשיעור של 9.20% לעומת 9.24% בסוף שנת 2008.

יחס הלימות ההון המזערי הנדרש עפ"י הוראות בנק ישראל הינו 9.0%.

7. ניהול סיכונים

כללי:

פעילותו של הבנק כבנק למשכנתאות כרוכה מטבעה בצורך ליטול סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק ונזילות וכן סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים.

הבנק נוקט מדיניות ניהול סיכוני שוק דינמית המתבססת על פרמטרים כלכליים ועל התפתחויות במשק ובשוקי הכספים (שיעורי ריבית, קצב אינפלציה, שערי חליפין, שערי אג"ח) ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 339 ו-342 של המפקח על הבנקים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק הינה כלי בידי ההנהלה לבקרה, לשליטה, למדידה, לניתוח ולחיזוי של שינויים אפשריים על מנת להשיג את היעדים העסקיים. זאת, על ידי בחינת תרחישים אפשריים שונים והשפעתם על חשיפות הבנק ותוצאותיו. ניהול החשיפות מבוצע במסגרת מערכת מגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והבאות לידי ביטוי במסמך החשיפות. מגבלות אלה מבוססות, בין השאר, על המדיניות הפיננסית של הבנק ועל הערכות ביחס למידת תנודתיות השווקים.

מסמך החשיפות של הבנק כולל את מדיניות ניהול הסיכונים, הגורמים המוסמכים לנהל כל חשיפה וסמכויותיהם, מסגרות הפעולה ומגבלות כל חשיפה כפי שנקבעו ע"י הדירקטוריון והנהלת הבנק, פירוט הדיווחים הקיימים לצרכי מעקב ובקרה אחר רמות הסיכון, נהלים הקיימים לכימות החשיפה ולגידור הסיכונים, וכן נתונים מעודכנים על התפתחות מצב החשיפות בפועל. בנוסף מפורטים במסמך הצעדים שנקטו למזעור הסיכונים התפעוליים והמשפטיים.

דיון מלא בגורמי הסיכון הובא בדוח השנתי בהתאם לדרישות המפקח על הבנקים לגבי "יישום דרישות גילוי מסויימות לפי נדבך 3 של באזל 2", ברבעון הנוכחי לא חלו שינויים מהותיים.

1. סיכונים פיננסיים וניהולם:

סיכוני השוק העיקריים, כהגדרתם לעיל, אשר אליהם חשוף הבנק, הינם סיכוני ריבית, בסיס ונזילות.

לצורך ניהול סיכוני השוק קבע הבנק נוהלי עבודה המגדירים את מהות החשיפות לסיכוני שוק, את המגבלות על החשיפות המותרות, ואת הדיווחים והדיונים ברמות השונות. ניהול החשיפות נעשה בהתאם להנחות פרעון מוקדם בצד ההלוואות ובצד הפקדונות ולתחזיות והערכות שוטפות של שיעורי ריבית עתידיים, ההתפתחות החזויה של המדד, ופרמטרים מוניטרים נוספים המשפיעים על ערך נכסי הבנק.

בקר סיכוני השוק של חברת האם (בנק לאומי לישראל בע"מ) משמש גם כבקר סיכוני השוק של הבנק. במסגרת זו נבחן הנזק האפשרי להון הבנק על בסיס VAR וכן נבחנים תרחישי קיצון הקשורים בסיכוני שוק.

א. החשיפה בבסיס - החשיפה לסיכון הבסיס היא ההפסד העלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין, והוא נוצר מהפער בין הנכסים להתחייבויות בכל אחד מבסיסי ההצמדה.

החשיפה לסיכונים בסיס מוגדרת כאחוז מההון החשוף של הבנק. ההון החשוף הינו ההון העצמי של הבנק בניכוי נכסים קבועים. ההון הוגדר כמקור שקלי לא צמוד, בהתאם לאופן רישום ההון על-פי כללי החשבונאות.

דירקטוריון הבנק קבע במסמך החשיפות את מגבלות החשיפה, ומדיניות ההנהלה היא לנהל את הסיכונים הנובעים מהחשיפה בבסיס באופן מבוקר במסגרת המגבלות ולהמנע מחשיפה לסיכונים שער חליפין.

להלן מצב החשיפה בבסיס בפועל בהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון נכון ליום 31 במרס 2009, הנתונים מוצגים במיליוני ש"ח ובמונחי אחוז (%) מההון החשוף.

החשיפה בפועל		עודף / גרעון מקסימלי	
במ"ח	%		
100	4.7%	50% - (100%)	שקל לא צמוד
(81)	(3.8%)	100% - (50%)	צמוד מדד
(19)	(0.9%)	5% - (5%)	מט"ח

יתרת ההשקעה במגזר השקלי הלא צמוד לסוף הרבעון עמדה על כ-105% מההון החשוף.

במהלך הרבעון הראשון של 2009 היקף ההשקעה של ההון במגזר השקלי הלא צמוד נע בין 99% במינימום ל-121% במקסימום. בממוצע ברבעון הושקע כ-110% מההון במגזר השקלי. למגזר המט"ח לא נותב הון בהיקף משמעותי.

להלן הרגישות לשינויים בשערי חליפין של המטבעות העיקריים על הון הבנק ליום 31 במרס 2009:

אירו	דולר	
במיליוני ש"ח		
-	(1.0)	עלייה של 5% בשע"ח
0.1	(2.0)	עלייה של 10% בשע"ח
-	1.0	ירידה של 5% בשע"ח
(0.1)	2.0	ירידה של 10% בשע"ח

ב. החשיפה לריבית – סיכון הריבית נובע משינויים עתידיים בלתי צפויים בשיעורי הריבית במשך והשפעתם על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, על הרווח העתידי של הבנק ועל הונו העצמי. כל זאת, לאור העובדה כי אין התאמה מלאה בין מועדי הפרעון ומועדי שינוי הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד מהמגזרים.

החשיפה העיקרית לסיכונים הריבית מרוכזת במגזר צמוד המדד בריבית הקבועה, ונגרמת מפערי משך החיים של הנכסים וההתחייבויות אשר נושאים שיעור ריבית קבוע לאורך כל חייהם. ההלוואות האחרות צמודות המדד הן בריבית משתנה המתחדשות אחת לתקופה על פי עוגן הקבוע מראש וממומנות על בסיס ריבית משתנה. הסיכון בחלק שבריבית משתנה נובע בעיקר מצמצום אפשרי במרווח בין הריבית על ההלוואות הארוכות יותר לבין הריבית על מיחזור המקורות הקצרים.

במגזר השקלי הלא צמוד החשיפה לריבית נמוכה יחסית מאחר שמרבית הנכסים וההתחייבויות הינם בריבית משתנה על בסיס ריבית הפריים.

במגזר המט"ח החשיפה קטנה יחסית שכן כל הפעילות היא בריבית משתנה, וההתאמה בין הנכסים וההתחייבויות נעשית על פי זמני תאום הריבית.

גם במגזר השקלי הלא צמוד וגם במגזר המט"ח קיים סיכון לשינוי במרווח הנובע משינויים בתקופות לפרעון בין המקורות לשימושים.

במטרה להגביל את סיכוני הריבית קבע הדירקטוריון מגבלות על השחיקה הפוטנציאלית של ההון הכלכלי במונחי ערך נוכחי ושל הרווח החשבונאי כתוצאה משינוי שיעור הריבית.

להלן המגבלות על החשיפה לריבית והחשיפות בפועל ליום 31 במרס 2009 (במיליוני ש"ח):

השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי		השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי		
מגבלה	חשיפה בפועל	מגבלה	חשיפה בפועל	
43	39	215	76	השפעת שינוי הריבית ב-1%

חישוב החשיפות מביא בחשבון הנחות ביחס לפרעונות מוקדמים של הלוואות ושל פיקדונות.

ההנחות לגבי ההלוואות הצמודות למדד בריבית קבועה, מסתמכות על מודל סטטיסטי לחיזוי הפרעונות המוקדמים. המודל חוזה את הפרעונות העתידיים, על סמך פרמטרים המאפיינים את ההלוואות בתיק האשראי ביניהם: גיל המשכנתא, תקופת המשכנתא המקורית והערכות ההנהלה לגבי השפעת השינויים בריבית. המודל נבנה בשיטות סטטיסטיות המסתמכות על ניסיון העבר (ופרעונות מוקדמים שבוצעו בפועל בעבר).

מודל סטטיסטי זה נבחן באופן שוטף והנחותיו מתעדכנות על פי צפי ההנהלה לפרעונות מוקדמים לחודשים הקרובים בהתבסס על פרמטרים כלכליים ועל התפתחויות בשוקי הכספים (שעורי הריבית, שערי האג"ח וקצב האינפלציה).

ג. הוראת ניהול בנקאי תקין 342 – סיכון נזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון לרווחי הבנק ולהונו הנובע מאי יכולתו לספק את צורכי הנזילות לפעילות השוטפת של הבנק.

ניהול סיכון הנזילות מתבצע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 342. לבנק נוהל מפורט הכולל מגבלות, הן על סמך קריטריונים בהוראה 342 בנוהל בנקאי תקין והן על סמך מדיניות ניהול הנזילות אשר אושרה ע"י הדירקטוריון ומטרתה ניהול מבוקר של המקורות הדרושים לשם פעילותו העסקית. לצורך ניהול הנזילות פותחה בבנק מערכת מידע על בסיס יומי לשליטה, מדידה, בקרה ודיווח של מצב החשיפות, ניהול המקורות, היערכות לתרחישים שונים ובכלל זה לתרחיש קיצון של משבר נזילות.

המגבלות עבור המגזר המנוהל במט"י והמגזר המנוהל במט"ח קובעות כי יחס תזרימי התקבולים העתידיים לתזרימי הפרעונות העתידיים יעלה על 1, במהלך יום, שבוע, שבועיים וחודש.

במגזר המט"ח נקבעה מגבלה נוספת לפיה מינימום 15% מסך האשראי ומקסימום 100% מסך האשראי לטווח ארוך משנה אחת יגוייסו ממקורות לטווח ארוך משנה אחת.

במהלך התקופה הנסקרת לא היו כל חריגות מהמגבלות שנקבעו לנטילת סיכוני שוק, המפורטים לעיל, וכמו כן לא חלו שינויים מהותיים במדיניות החשיפות.

ערך הנתון לסיכון (VaR) Value at Risk

יחידת הבקרה של חברת האם בוחנת את רמת החשיפות של סיכוני השוק על בסיס VAR.

ה-VaR מודד את ההפסד הפוטנציאלי הצפוי בערכו התיאורטי הכלכלי של הבנק, ברמת החשיפות שהבנק בחר להמצא בה, ברמת בטחון נתונה, למשך שבועיים, כתוצאה משינויים אפשריים במחירי השוק.

חישוב ה-VaR נעשה אחת לחודש. מטבע הבסיס בחישוב ה-VAR הינו השקל הלא צמוד. ה-VAR מחושב בשיטה פרמטרית על סמך מחירי השוק בשנה האחרונה. לכל תצפית (יום) ניתן משקל שווה.

למודל ה-VAR מספר חולשות. המודל מניח כי המבנה הסטטיסטי של השינויים במחירים הנצפים בשוק ההון נותן אינדיקציה להתנהגות עתידית של מחירים אלו. במודל ה-VAR הפרמטרי קיימת גם הנחה של פונקציה התפלגות רב נורמלית של השינוי בגורמי סיכון. מדד זה, מהגדרתו, מתעלם מהפסדים העלולים להתרחש מעבר לרמת המובהקות (זנב ההתפלגות) הנקובה. המענה ניתן על ידי התבוננות גם בתרחישי קיצון. החל מחודש ספטמבר 2008, על רקע המשבר בשוק ההון והתנודתיות הגבוהה במחירי השוק, חלה עליה בערכי ה-VaR והם חרגו במהלך התקופה מהמגבלה העומדת על סך של 72 משי"ח. נכון ל-31 במרס 2009, ערך ה-VaR עומד על 67 מיליון ש"ח.

יש לציין כי המדידה נעשית ללא התחשבות בנושא המיסוי ובכל מקרה מדובר בחלק מאד קטן מהון הבנק.

2. סיכוני אשראי

הנהלת הבנק קבעה נוהלים מפורטים לפיהם ניתן אשראי ללווים. נוהלים אלו מתעדכנים מעת לעת על פי הצורך והנסיון שנצבר, והם נועדו לצמצם עד למינימום את הסיכון שבנתינת האשראי. הנוהלים כוללים, בין היתר, בדיקה של מאפייני הלווה, הבטחוונות הנכסיים אותם הוא מציע וטיב הערבים. כמו-כן, נקבע מדרג סמכויות לאישור מתן אשראי על פי גובה הסכום וסוגיו.

להערכת ההנהלה, לבנק תיק אשראי בעל רמת סיכון נמוכה. שיעור ההפרשה המצטברת לחובות מסופקים מתוך תיק האשראי הינו 1.78% לעומת 1.83% בסוף שנת 2008.

לקוחות שהלוואותיהם מצויות בפיגור מטופלים באופן מהיר הן על ידי מתן התראות לפני טיפול משפטי והן באמצעים משפטיים.

כמו כן קיימת בבנק יחידת בקרת אשראי הפועלת במסגרת הוראה 319 בנוהל בנקאי תקין. פעילותה הינה גם במעקב אחר קיום תקין של נוהלי מתן האשראי בבנק, ואיתור סיכונים הנובעים מפעילות מתן האשראי בעודם באיבם.

3. סיכונים תפעוליים

לבנק מערכת מיכון מתקדמת המאפשרת תהליכי בקרה ממוקדים ומקיפים. הבנק מקיים מערכת מבדקים פנימיים אשר באמצעותם ניתן לעקוב אחר תקינות העבודה השוטפת בכל אגפי הבנק. את המבדקים הפנימיים מרכז בקר הבנק. כמו-כן, מתבצעת בבנק בקורת פנימית הן בתחום הפעילות השוטפת והן בתחומי ענייני, אשר מנוהלת ע"י המבקר פנימית וצוותה שהם עובדי אגף הבקורת הפנימית של חברת-האם. הבקורת הפנימית פועלת הן על פי תוכנית עבודה שנתית והן על פי צרכים המתעוררים מעת לעת, וכפופה ישירות ליו"ר הדירקטוריון של הבנק.

4. סיכונים משפטיים

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם.

סיכונים משפטיים כוללים: סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים משעבודים שאינם תקינים, משינוי לרעה במצב הלווים, הערבים או הבטחוונות.

תפקיד מנהל הסיכונים למזער סיכונים אלה.

הבנק ערך מיפוי של הסיכונים המשפטיים השונים אליהם הוא חשוף וקבע נהלים שמטרתם למנוע סיכונים אלו. הפעולות בהן נוקט הבנק הינן, בין השאר, אישור משפטי לנוסח חוזים ומסמכי שעבוד, נהלים ברורים ומתאימים לאופן החתימה על הסכמים, ויצירת אפשרות חוקית לבנק לפעול למימוש בטחוונותיו מיד עם הרעה במצב הלקוח, הערבים או הבטחוונות.

הבנק פועל בארבעה מגזרים עיקריים: הלוואות לרכישת דירת מגורים, הלוואות במישכון דירת מגורים, הלוואות לקבלנים והלוואות לרכישת נכס מסחרי. תיאור מפורט של מגזרי הפעילות ואופן המדידה שלהם ניתן בדוח השנתי לשנת 2008.

לא חל כל שינוי במדידת פעילות המגזרים מהדוח השנתי.

שינויים בהיקף הפעילות במגזרים וברוח הנקי שלהם

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009				
הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סך הכל	
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				
53	12	1	66	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
27	4	-	31	הכנסות תפעוליות אחרות
80	16	1	97	סך הכנסות
(11)	5	2	(4)	הפרשה לחובות מסופקים
(44)	(9)	-	(53)	הוצאות תפעוליות ואחרות, לרבות פחת והפחתות
25	12	3	40	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
17	6	2	25	רווח נקי
33,238	6,129	469	39,836	יתרות אשראי לציבור
31,453	5,800	437	37,690	יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נדחים
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2008				
הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סך הכל	
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				
82	17	1	100	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
26	3	-	29	הכנסות תפעוליות אחרות
108	20	1	129	סך הכנסות
(26)	(1)	-	(27)	הפרשה לחובות מסופקים
(49)	(10)	-	(59)	הוצאות תפעוליות ואחרות, לרבות פחת והפחתות
33	9	1	43	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
20	6	1	27	רווח נקי
30,217	5,524	306	36,047	יתרות אשראי לציבור
28,507	5,211	289	34,007	יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נדחים

מדיניות ההנהלה הינה להמשיך ולמקד את פעילותו של הבנק במיגור ההלוואות לרכישת דירת מגורים ובמישכון דירת מגורים.

פירוט של הנתונים הכספיים לפי מגזרים - ראה בדוחות הכספיים להלן.

סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים

יתרה ליום <u>31.12.08</u>	יתרה ליום <u>31.3.08</u> בסכומים מדווחים במיליוני ש"ח	יתרה ליום <u>31.3.09</u>	
505	468	504	חובות בעייתיים * לדיור: ** שההפרשה בגינם נערכה לפי עומק פיגור בפיגור זמני (פיגור מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים)
407	390	394	
3	3	6	חובות בעייתיים אחרים בפיגור זמני בהשגחה מיוחדת מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית סה"כ אשראי מאזני ללוים בעייתיים סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים
12	14	9	
<u>12</u>	<u>14</u>	<u>9</u>	
927	875	913	
<u>3</u>	<u>8</u>	<u>3</u>	
930	883	916	

* חובות בעייתיים בניכוי חומ"ס

** בעקבות חוזר בנק ישראל מיום 1.1.2006 החיל הבנק את ההוראות לגבי הלוואות לדיור גם על הלוואות במשכון דירת מגורים. ההוראה חלה החל מרבעון ראשון 2006.

9. תרומות

בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 תרם הבנק בעיקר באמצעות חברת האם סך של כ-666 אלפי ש"ח למוסדות ציבור שונים, בעיקר בתחום החינוך (לעומת כ-3,823 אלפי ש"ח בכל שנת 2008).

10. הנפקת כתבי אופציה ומכירת מניות לעובדים

במסגרת תכנית כתבי אופציה של בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") שהינו בעל השליטה בבנק, פרסם בנק לאומי ביום 24.1.2006 מתאר ("המתאר"), לפיו הוקצו לעובדים הקבועים של הבנק (כולל עובדים מושאלים מבנק לאומי) כתבי אופציה הניתנים למימוש למניות רגילות של בנק לאומי. על כתבי האופציה חלים כל התנאים הקבועים במתאר.

בחודש מרס 2006 סוכם עם החשב הכללי על הצעת מניות רגילות של בנק לאומי על ידי המדינה לעובדי בנק לאומי, כולל עובדי בנק לאומי למשכנתאות, וזאת על פי ההסכמים בענין הפרטת הבנק ובהתאם להחלטות ועדת הכספים של הכנסת. על פי הסיכום הנ"ל, המניות תוצענה לעובדים בשני שלבים. הראשון בהם, בוצע ובו הוצעו 2.873% מהון המניות (40,630,905 מניות). השלב השני, שבו יוצע 1% מהון המניות, יבוצע לאחר השלמת תהליך ההפרטה. המחיר הבסיסי לרכישת המניה נקבע ל-16.10 ש"ח למניה (מחיר ממוצע של המניה). המניות הוצעו לעובדים בהנחה של 25% מהמחיר הבסיסי, כשהמחיר צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2005 ועד ליום מימוש ההצעה, בתוספת

על החלטת בית המשפט המחוזי, הוגשו ערעורים לבית המשפט העליון ע"י הבנק, כל אחד מהבנקים למשכנתאות האחרים והתובעים. ערעורים אלה תלויים ועומדים.

לפרטים נוספים בנושא זה ראה ביאור 5א (2.1) לדוחות הכספיים להלן.

ב. בקשה לאישור תובענה ייצוגית בענין ביטוח מבני דירות

ביום 21 ביוני 2000 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר עם ביטוחי מבנה של נכסי הלווים הנערכים במסגרת נטילת הלוואות. המבקשים טוענים כי במסגרת ביטוח נכס, הנעשה כחלק מנטילת הלוואה מן הבנק, נעשית ע"י הבנק או מטעמו הערכת שווי מופרזת של המבנה דבר הגורם לתשלום יתר של פרמיה על-ידי לקוחות הבנק. סכום התביעה, שמתבקש אישורה כתביעה ייצוגית, מוערך על-ידי המבקשים בכ-100 מיליון ש"ח. בשלב זה, מעוכבים ההליכים בבקשה. ביום 15.1.2009 הגישו המבקשים בקשה לבית המשפט לביטול עיכוב ההליכים בתיק. הבנק הגיש את תגובתו וביום 21.4.09 דחה בית המשפט את הבקשה וקבע כי עיכוב ההליכים בתובענה בעינו עומד.

לפרטים נוספים בנושא זה ראה ביאור 5א (1.1) לדוחות הכספיים להלן.

ג. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בקשר לחישוב ריבית בהלוואות דולריות

ביום 26.10.04 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק בקשה לאישור תביעה ייצוגית בקשר לדרך חישוב הריבית בהלוואות דולריות. המבקש נטל מן הבנק הלוואות. הבנק חישב את הריבית שגבה ממנו על הלוואות אלה על בסיס מספר הימים שחלפו בפועל מחולק ב-360. לטענת המבקש, ההלוואות מן הסוג שהוא ולווים אחרים נטלו מן הבנק הן למעשה הלוואות שקליות ולא הלוואות מט"ח ועל כן, בהתאם להוראות חקוקות החלות על הלוואות שקליות, היה על הבנק לחשב את ריבית ההלוואות על בסיס מספר הימים שחלפו בפועל מחולק ב-365 ולא ב-360. סכום התביעה הייצוגית שמבוקש אישורה מוערך על-ידי המבקש בכ-9,225,000 ₪.

לפרטים נוספים ראה ביאור 5א (1.2) לדוחות הכספיים להלן.

ד. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא תגמולי ביטוח חלקיים

ביום 2.12.06 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק וכנגד מגדל חברה לביטוח בע"מ ("מגדל") בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר לתשלומי תגמולי ביטוח חיים חלקיים. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשת, 150,000,000 ₪.

המבקשת ובן זוגה המנוח נטלו הלוואה מן הבנק. על-פי הנתען בבקשה: לווים הנוטלים הלוואה מן הבנק יכלו להצטרף להסדר ביטוח חיים ללווים, שבו המבטחת היא מגדל; על לווים שהצטרפו לביטוח חיים כאמור נמנים לווים שקיבלו כאשר אירע מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח חלקיים בשיעור נמוך הן מסכום הביטוח והן מיתרת הלוואה; בניגוד לתשלום שבוצע בפועל, הבנק ומגדל הבטיחו לשלם למבוטחים-לווים כאמור "תגמולי ביטוח בשיעור יתרת הלוואה העומדת לפירעון או בשיעור סכום הביטוח (הנמוך מביניהם)" – כך לטענת המבקשת.

הצדדים בתיק הגיעו להסדר פשרה, אשר ממתין לאישורו של בית המשפט.

ראו בענין זה גם ביאור 5א (1.3) לדוחות הכספיים להלן.

ה. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא צירוף "לווה נוסף" להלוואה

ביום 19.8.07 הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאישור תביעה ייצוגית ועמה נוסח כתב תובענה ייצוגית בקשר לצירוף "לווה נוסף" בחלק מההלוואות שמעמיד הבנק. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשים, מעל 5,000,000 ₪.

הבנק נמצא בשלבי פיתוח של מודלים מתקדמים לניהול סיכוני אשראי, כולל החלפה ושדרוג המערכות לדירוג הלווים הקמעונאים.

הבנק נמצא בשלבי פיתוח של המודלים הנדרשים בגישת ה-IRB בסיכוני אשראי, מודל אמידת ההסתברות לכשל של PD והמודל לחישוב חומרת ההפסד בעת כשל LGD.

לבנק מערך לניהול ובקרה של הסיכונים התפעוליים, מערך זה מתואם עם העקרונות שנקבעו ע"י ועדת באזל 2 והכוללים התייחסות לסיכונים תפעוליים. המערך כולל מבנה ארגוני תומך, מסמך מדיניות למיפוי וניהול הסיכונים התפעוליים ודרכי פעולה שיש לנקוט בכדי להביא למזעור סיכונים אלו. במסגרת הסיכונים התפעוליים בוצע סיקור ומיפוי של הסיכונים כחלק מתוכנית עבודה תלת שנתית.

14. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (SOX Act 404)

ב-5 בדצמבר 2005 פירסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואי החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות בין היתר:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-coso עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקרות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק בסיוע יועציו החיצוניים פעל בהתאם על מנת לעמוד בדרישות סעיף 404 של ה-SOX.

15. הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

ביום 15 בנובמבר 2004 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בדבר הצהרה שתצורף לדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאים, עליה יחתמו המנכ"ל והחשבונאי הראשי, החל מהדוח הכספי לתקופה המסתיימת ב-30 ביוני 2005.

ביום 18 ביולי 2005 פירסם המפקח על הבנקים נוסח מתוקן של ההצהרה. נוסח ההצהרה בהוראה מבוסס על הוראות ה-SEC ומתייחס לדרישות סעיף 302 בחוק סרבנס-אוקסלי ("SOX").

ב-19 באוגוסט 2008 פורסמה טיוטת הוראה להוראות הדיווח לציבור המעדכנת את ההצהרה על פי הדרישות המרחיבות שנקבעו בסעיף 404 של ה-SOX ACT המחייב קיום מערך בקרה פנימית על פי מסגרת מוגדרת ומקובלת והרחבה בהיקף ניכר בהשוואה לבקרות הגילוי שהפעלתן נדרשה מהדוחות ליום 30 ביוני ואילך.

בסיוע יועצים חיצוניים, קבע הבנק נהלים וכן מונתה ועדת גילוי בראשות מנכ"ל הבנק ובשיתוף חברי הנהלה ומנהלים בכירים אחרים במתכונת המאפשרת לקיים את ההנחיות של הוראה זו.

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31.3.09 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

16. שינויים בדירקטוריון

בתאריך 15.2.09 הודיע מר דן כהן על סיום כהונתו כדירקטור בבנק.

בתאריך 21.5.09 מונה מר דניאל גיטר לדירקטור בבנק.

17. שינויים בהנהלת הבנק

בתאריך 31.3.09 סיימה עו"ד יעל רודניקי את תפקידה כיועצת משפטית, מזכיר הבנק ומנהלת הסיכונים המשפטיים.

בתאריך 30.4.09 סיים מר אבי גולנדר את תפקידו כסמנכ"ל אש"מ.

18. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הוא הגורם המופקד על בקרת העל בבנק ועל אישור הדוחות הכספיים של הבנק. מרבית חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. לפני הבאת הדוחות הכספיים לדיון בדירקטוריון, נערכים שני דיונים מקדימים: תחילה דיון בועדת הגילוי של הבנק ולאחר מכן דיון משותף של שתי ועדות דירקטוריון- ועדת המאזן וועדת הביקורת.

ועדת הגילוי הינה ועדת הנהלה, בראשות המנכ"ל, וחברים בה חברי הנהלה ומנהלים אחרים בבנק. ועדת הגילוי בוחנת, בין השאר, כי המידע בדוחות הכספיים הינו מלא ומוצג באופן נאות. בישיבות ועדת הגילוי משתתפים גם נציגי רואי החשבון המבקרים של הבנק ונציגי הביקורת הפנימית. (ועדת הגילוי הוקמה כחלק מיישום הוראת הפיקוח על הבנקים המתבססת על סעיף 302 של חוק SOX).

לאחר דיון ועדת הגילוי מתקיים דיון בועדת המאזן של הדירקטוריון המתכנסת לדיון משותף עם ועדת הביקורת שהינו דיון מקדמי בדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל, מנהל אגף הכספים והחשבונאי הראשי, סמנכ"לים, המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק. חומר הרקע הנשלח לדירקטורים לקראת הדיון המקדמי כולל את טיוטת דוח הדירקטוריון ואת טיוטת הדוחות הכספיים, הכוללים את המידע והתיאור האיכותי כולל הנתונים הכספיים (אשר בשלב זה של הדיון עדיין אינם סופיים). עוד מקבלים הדירקטורים פרטים בדבר דרישות גילוי חדשות (ככל שקיימות) החלות על הבנק, מידע בדבר ההפרשה לחומ"ס במגזרים השונים ומידע בדבר חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ותיאור התביעות המשפטיות החדשות. בדיון מוצגים בפני הדירקטורים נושאים שנדונו בועדת הגילוי והחלטותיה.

לאחר הדיון המקדמי כאמור, מתקיים דיון במליאת הדירקטוריון בטיטה הסופית של הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל, סמנכ"לים, מנהל אגף הכספים והחשבונאי הראשי, המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק. כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטורים את הטיטה המלאה של הדוחות הכספיים, הכוללת את הנתונים הכספיים. בפני חברי הדירקטוריון מוצגים אף ניתוחים מעמיקים ומקיפים בדבר פעילויות הבנק בתחומי עיסוקיו השונים.

במסגרת דיון זה סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק את תוצאות הפעילות, לרבות ההפרשה לחומ"ס ותיאור החשיפות לסיכונים והעמידה במגבלות שנקבעו ביחס אליהם. לאחר מכן מקיימת מליאת הדירקטוריון דיון בטיטה הסופית של הדוחות הכספיים ומאשרת אותם.

כאמור, כל דיוני הדירקטוריון בנושא הדוחות הכספיים נערכים בהשתתפות רואי החשבון המבקרים של הבנק, אשר עומדים לרשות הדירקטוריון לשאלות והבהרות בדיוני הדירקטוריון. הדוחות הכספיים מאושרים על ידי הדירקטוריון לאחר שרואי החשבון המבקרים הציגו בפניו חולשות מהותיות במידה והיו אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו.

הצהרה (certification)

אני, אמית קורן, מצהירה כי :

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון המסתיים ביום 31.3.09 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי. וכן:
 - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו; וכן
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון המדווח שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

א. קורן – חשבונאי ראשי

25.5.09
תאריך

שיעורי הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד
סכומים מדווחים
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס

2008			2009			
יתרה ממוצעת לתקופה (1)	הכנסות (הוצאות) מימון (3)	שיעורי הכנסה (הוצאה) אחוזים (4)	יתרה ממוצעת לתקופה (1)	הכנסות (הוצאות) מימון (3)	שיעורי הכנסה (הוצאה) אחוזים (4)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
6,890	90	5.32	10,148	55	2.17	מטבע ישראלי לא צמוד: נכסים
5,370	(60)	(4.54)	7,612	(31)	(1.62)	התחייבויות
		0.78			0.55	פער הריבית
		=====			=====	
27,654	452	6.70	28,547	130	1.85	מטבע ישראלי צמוד למדד: נכסים
26,928	(417)	(6.33)	28,766	(122)	(1.71)	התחייבויות
		0.37			0.14	פער הריבית
		=====			=====	
1,327	(62)	(17.42)	1,089	112	47.81	מטבע חוץ (פעילות מקומית) (2): נכסים
1,347	67	18.41	1,116	(104)	(42.94)	התחייבויות
		0.99			4.87	פער הריבית
		=====			=====	
35,871	480	5.46	39,784	297	3.02	סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון
33,645	(410)	(4.96)	37,494	(257)	(2.77)	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
		0.50			0.24	פער הריבית
		=====			=====	
	30			26		עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות
	510			323		סך כל ההכנסות ממניון
	-----			-----		
	190			201		נכסים כספיים אחרים הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
	(6)			(5)		נכסים לא כספיים
	62			74		סך כל הנכסים
	36,117			40,054		=====
	-----			-----		
	-			-		הוצאות מימון אחרות
	(410)			(257)		סך כל הוצאות המימון
	-----			-----		
	(27)			(4)		הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
	-----			-----		
	73			62		רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
	=====			=====		
	273			244		התחייבויות כספיות אחרות
	163			161		התחייבות לא כספיות
	2,036			2,155		אמצעים הוניים
	36,117			40,054		סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
	=====			=====		

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
(3) אין לבנק נגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק ועל כן לא ניתן לייחס הכנסה (הוצאה) למגורי הצמדה בגינם.
(4) האחוזים מחושבים על בסיס הנתונים באלפי ש"ח.
הערה: נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

תוספת ב'

על בסיס מאוחד

חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 במרס 2009

מטבע ישראלי לא צמוד

סך הכל נכסים
סך הכל התחייבויות
החשיפה לשינויים בשיעורי
הריבית במיגור
החשיפה המצטברת במיגור

מטבע ישראלי צמוד למדד

סך הכל נכסים
סך הכל התחייבויות
החשיפה לשינויים בשיעורי
הריבית במיגור
החשיפה המצטברת במיגור

מטבע חוץ **

סך הכל נכסים
סך הכל התחייבויות
החשיפה לשינויים בשיעורי
הריבית במיגור
החשיפה המצטברת במיגור

חשיפה כוללת לשינויים

בשיעורי הריבית

סך הכל נכסים ***
סך הכל התחייבויות ***
החשיפה לשינויים בשיעורי
הריבית במיגור
החשיפה המצטברת במיגור

הערות כלליות:

1. נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מיגור, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
 2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציינים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזן. הזרמים העתידיים שהווננו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפרעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם. הנתונים כוללים הנחת פרעון מוקדם.
 3. ללא הנחת פרעונות מוקדמים במגור צמוד המדד הפרש המח"מ הינו 0.6 שנים (31.12.08 - 0.6 שנים).
- * בטור "ללא תקופת פרעון" מוצגות יתרות מאזנויות.
** פעילות מקומית, לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
*** כולל פריטים לא כספיים.

31.12.08		שיעור		ללא תקופת פרעון *	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל 3 חודשים עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
משך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים									
0.25	3.90	0.23	1.73	60	-	55	79	61	86	11	483	10,473
0.40	2.89	0.36	0.99	-	36	28	124	62	158	16	34	8,483
(0.15)	1.01	(0.13)	0.74	60	(36)	27	(45)	(1)	(72)	(5)	449	1,990
-	-	-	-	2,367	2,367	2,307	2,343	2,316	2,362	2,434	2,439	1,990
3.18	5.21	2.96	5.22	-	54	1,698	4,211	3,584	8,327	6,283	2,212	1,256
3.04	4.97	2.98	5.00	-	13	527	5,723	5,766	8,009	5,242	1,950	476
0.14	0.24	(0.02)	0.22	(81)	41	1,171	(1,512)	(2,182)	318	1,041	262	780
-	-	-	-	(81)	(81)	(81)	(122)	219	2,401	2,083	1,042	780
0.21	5.93	0.21	4.81	9	-	-	-	-	-	566	9	536
0.20	4.50	0.16	3.11	-	-	-	-	-	-	194	262	683
0.01	1.43	0.05	1.70	9	-	-	-	-	-	372	(253)	(147)
-	-	-	-	(19)	(28)	(28)	(28)	(28)	(28)	(28)	(400)	(147)
2.39	-	2.12	-	144	54	1,753	4,290	3,645	8,413	6,860	2,704	12,265
2.45	-	2.30	-	167	49	555	5,847	5,828	8,167	5,452	2,246	9,642
(0.06)	-	(0.18)	-	(23)	5	1,198	(1,557)	(2,183)	246	1,408	458	2,623
-	-	-	-	2,175	2,175	2,198	2,193	995	2,552	4,489	3,081	2,623

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ**מבוא**

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ וחברת בת שלו (להלן – "הבנק"), הכולל את המאזן התמציתי המאוחד ליום 31 במרס 2009 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 5א. בדבר בקשות לאישור תביעות ייצוגיות נגד הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במאי 2009

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרס 2009
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)

<u>31.12.08</u> (מבוקר)	<u>31.3.08</u> (בלתי מבוקר)	<u>31.3.09</u> (בלתי מבוקר)	
			נכסים
11	6	12	מזומנים ופקדונות בבנקים
39,783	36,047	39,836	אשראי לציבור
57	45	57	בניינים וציוד
<u>219</u>	<u>205</u>	<u>223</u>	נכסים אחרים
40,070	36,303	40,128	סך כל הנכסים
=====	=====	=====	
			התחייבויות והון
6,980	7,173	6,508	פקדונות הציבור
26,795	22,951	27,297	פקדונות מבנקים
33	99	106	פקדונות הממשלה
63	78	58	אגרות חוב
3,803	3,706	3,721	כתבי התחייבות נדחים
<u>246</u>	<u>245</u>	<u>263</u>	התחייבויות אחרות
37,920	34,252	37,953	סך כל ההתחייבויות
<u>2,150</u>	<u>2,051</u>	<u>2,175</u>	הון עצמי
40,070	36,303	40,128	סך כל ההתחייבויות וההון
=====	=====	=====	

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

א. קורן
חשבונאי ראשי

ש. בורשטיין
מנכ"ל

א. זלדמן
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 25 במאי 2009

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שהסתיימה ב-31.12.08 (מבוקר)	לשלושה חודשים שהסתיימו ב-31.3 2008 2009		
	(בלתי מבוקר)		
430	100	66	רווח מפעולות מימון לפני
<u>103</u>	<u>27</u>	<u>4</u>	הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים
327	73	62	רווח מפעולות מימון לאחר
-----	-----	-----	הפרשה לחובות מסופקים
120	29	31	הכנסות תפעוליות ואחרות
<u>1</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	עמלות תפעוליות הכנסות אחרות
121	29	31	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
-----	-----	-----	
113	33	26	הוצאות תפעוליות ואחרות
19	4	5	משכורות והוצאות נילוות
<u>109</u>	<u>22</u>	<u>22</u>	אחזקה ופחת בניינים וציוד
241	59	53	הוצאות אחרות
-----	-----	-----	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
207	43	40	רווח מפעולות רגילות
			לפני מיסים
81	16	15	הפרשה למיסים על הרווח
-----	-----	-----	מפעולות רגילות
126	27	25	רווח נקי
=====	=====	=====	
134.26	28.44	26.44	רווח למניה רגילה (בש"ח) *
=====	=====	=====	

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

* מספר המניות ששימשו לחישוב הרווח למניה הינו 939,890 מניות. הרווח הבסיסי למניה והרווח המדולל למניה שווים.

תמצית דוח מאוחד על השינויים בהון העצמי
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009
סכומים מדווחים
במיליוני שקלים חדשים

		הון וקרנות הון				
		קרן הון מהטבה בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות				הון
<u>סה"כ</u>	<u>עודפים</u>	<u>מניות</u>	<u>סה"כ</u>	<u>פרמיה</u>	<u>המניות</u>	
שלושת החודשים שהסתיימו						
ביום 31 במרס 2009						
						יתרה ליום 1 בינואר 2009 (מבוקר)
2,150	1,181	14	955	497	458	רווח נקי בתקופת (בלתי מבוקר)
<u>25</u>	<u>25</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 במרס 2009 (בלתי מבוקר)
2,175	1,206	14	955	497	458	
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
שלושת החודשים שהסתיימו						
ביום 31 במרס 2008						
						יתרה ליום 1 בינואר 2008 (מבוקר)
2,024	1,055	14	955	497	458	רווח נקי בתקופת החשבון (בלתי מבוקר)
<u>27</u>	<u>27</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 במרס 2008 (בלתי מבוקר)
2,051	1,082	14	955	497	458	
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
שנה שהסתיימה						
ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)						
						יתרה ליום 1 בינואר 2008
2,024	1,055	14	955	497	458	רווח נקי לשנת 2008
<u>126</u>	<u>126</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008
2,150	1,181	14	955	497	458	
=====	=====	=====	=====	=====	=====	

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח מאוחד על תזרימי המזומנים
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שהסתיימה	שלווה חודשים שהסתיימו ב-31.3	
	2008	2009
31.12.08-ב (מבוקר)	(בלתי מבוקר)	

א. תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

126	27	25	רווח נקי לשנה
			התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות:
9	2	3	פחת על בניינים וציוד
(4)	(8)	2	הפחתות (זקיפות של הכנסות מראש והוצאות להפחתה, נטו)
103	27	4	הפרשה לחובות מסופקים
2	(1)	5	מיסים נדחים – נטו
9	3	(4)	פיצויי פרישה - גידול (קיטון) בעודף העתודה על היעודה
(297)	(200)	(29)	הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
			שינויים בסעיפים מאזניים:
(23)	(7)	7	נכסים
<u>248</u>	<u>195</u>	<u>194</u>	התחייבויות
<u>173</u>	<u>38</u>	<u>207</u>	מזומנים נטו מפעילות שוטפת

ב. תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים

(8,160)	(1,518)	(1,546)	מתן אשראי לציבור
5,413	1,346	1,394	גביה מתוך אשראי לציבור
<u>(21)</u>	<u>(1)</u>	<u>(2)</u>	רכישת ציוד
<u>(2,768)</u>	<u>(173)</u>	<u>(154)</u>	מזומנים נטו לפעילות בנכסים

(המשך)

תמצית דוח מאוחד על תזרימי המזומנים
לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שהסתיימה	לשלושה חודשים שהסתיימו ב-31.3		ג. <u>תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון</u>
	ב-31.12.08 (מבוקר)	2008	
(945)	(483)	(434)	פרעון פקדונות מהציבור
21,737	2,832	6,288	קבלת פקדונות מבנקים
(18,072)	(2,175)	(5,857)	פרעון פקדונות מבנקים
(4)	(1)	(1)	פרעון פקדונות מהממשלה
(92)	(32)	(43)	פדיון כתבי התחייבות נדחים
<u>(23)</u>	<u>(5)</u>	<u>(5)</u>	פדיון אג"ח
2,601	136	(52)	מזומנים נטו מפעילות בהתחייבויות ובהון
-----	-----	-----	
6	1	1	גידול (קיטון) במזומנים
<u>5</u>	<u>5</u>	<u>11</u>	יתרת מזומנים לתחילת התקופה
11	6	12	יתרת מזומנים לסוף התקופה
=====	=====	=====	

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

ליום 31 במרס 2009

באור 1 - מדיניות חשבונאית

1. כללי

הדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס 2009 נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי ועל פי גילויי דעת של לשכת רואי החשבון בישראל ותקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

עיקרי המדיניות החשבונאית יושמו בדוחות ביניים אלה באופן עקבי ליישומם בדוחות השנתיים ליום 31 בדצמבר 2008.

2. א. גילוי ההשפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

(1) תקן חשבונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" (להלן – "התקן"). התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו – 1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנזקפה בעסקה ייזקק להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או חלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; והלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

לאחרונה הופץ מכתב המפקח על הבנקים בו צויין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לגבי הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה. על פי המכתב, בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבוע כי על עסקאות בין תאגיד בנקאי וחברות כרטיסי אשראי לבין בעל השליטה בהם ועל עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין חברה שבשליטתו יחולו הכללים הבאים:

- * תקני הדיווח הכספי הבין-לאומיים;
- * בהיעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, ייושמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידים בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם לא סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים;
- * בהיעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב יש ליישם את החלקים בתקן 23, בתנאי שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבין-לאומיים וגם את הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל.

לתאריך פרסום הדוחות טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

(2) בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן – "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. האימוץ לראשונה של תקני IFRS יעשה תוך יישום הוראות תקן 1 IFRS, אימוץ לראשונה של תקני IFRS, לצורך המעבר. בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים כי:

1. בכוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה- IFRS שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.

2. במחצית השניה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי. זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ה- convergence בין תקני הדיווח הבינלאומיים ובין התקנים האמריקאיים מאידך.

לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ימשיכו להיות ערוכים על בסיס התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

(3) ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן – "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך, אחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". לעניין זה, "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" – תיושם עבור כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן לגבי החובות האחרים שמזוהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי". ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תוערך בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או, כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פיה שווי ההגון של

הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי. "הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" - תיושם להבטחת אותו אשראי.

"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" - תיושם עבר הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5: Accounting for Contingencies (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על אומדן עדכני של שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלות מאפייני סיכון דומים. ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5.

בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב שאינו בר גביה (Uncollectible) ובעל ערך נמוך עד כדי כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כתלות בהיותם של החובות מובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדיור בגינן נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לוויים בפשיטת רגל וחובות שנוצרו במרמה.

הוראה זה תיושם בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1.1.10 (להלן - "מועד היישום לראשונה") ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות.

בכל הקשור לבנק למשכנתאות, אשר מיישם את שיטת עומק הפיגור לכל תיק האשראי לדיור, החוזר מאמץ את חוזר המפקח מיום 1.1.2006. הבנק מיישם את הוראת החוזר האמור כבר מיום 1.1.2006, ולפיכך יישום החוזר מסוף דצמבר 2007 כאמור קיבל את ביטויו בדוחות הכספיים של הבנק. עם זאת הבנק בוחן את ההשלכות האפשריות ליישום החוזר על הלוואות שאינן לדיור ובשלב זה נראה כי לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

באור 2 - אשראי לציבור

א. הרכב

יתרת חובות בעייתים	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני (1)	אשראי	
898	6	41,461	2,089	39,372	ל-31 במרץ 2009
-	-	-	-	-	לדיר- שההפרשה בגין נערכה
898	6	41,461	2,089	39,372	לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
10	-	101	92	9	לדיר אחר
8	(2)	484	24	460	סך כל ההלוואות לדיר ⁽²⁾
916	4	42,046	2,205	39,841	בינוי ונדליין
					לאחרים
					בניכוי - הפרשה כללית
					נוספת ומיוחדת
		5		5	לחובות מסופקים
		42,041		39,836	סך כל האשראי לציבור
858	28	37,640	1,893	35,747	ל-31 מרץ 2008
-	-	-	-	-	לדיר- שההפרשה בגין נערכה
858	28	37,640	1,893	35,747	לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
14	-	189	166	23	לדיר אחר
11	(1)	297	14	283	סך כל ההלוואות לדיר ⁽²⁾
883	27	38,126	2,073	36,053	בינוי ונדליין
					לאחרים
					בניכוי - הפרשה כללית
					נוספת ומיוחדת
		6		6	לחובות מסופקים
		38,120		36,047	סך כל האשראי לציבור
912	97	41,089	1,740	39,349	ל-31 בדצמבר 2008
-	-	-	-	-	לדיר- שההפרשה בגין נערכה
912	97	41,089	1,740	39,349	לפי עומק הפיגור ⁽³⁾
10	8	109	106	3	לדיר אחר
8	(1)	460	24	436	סך כל ההלוואות לדיר ⁽²⁾
930	104	41,658	1,870	39,788	בינוי ונדליין
					לאחרים
					בניכוי - הפרשה כללית
					נוספת ומיוחדת
		5		5	לחובות מסופקים
		41,653		39,783	סך כל האשראי לציבור

(1) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(2) סך כל ההלוואות לדיר ליום 31.3.09 כוללות הלוואות בריבית משתנה בסך 20,231 מיליוני ש"ח (31.12.08 – 19,433 מיליוני ש"ח).

(3) בעקבות חוזר בנק ישראל מיום 1 בינואר 2006 החיל הבנק את ההוראות לגבי הלוואות לדיר גם על הלוואות במשכון דירת מגורים. סך ההלוואות במשכון דירת מגורים לכל מטרה הסתכם בסך 6,129 מיליוני ש"ח לעומת 5,524 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד ו-6,061 מיליוני ש"ח ב-31.12.08 (כולל בתוך יתרת ההלוואות לדיר).

ב. הפרשה לחובות מסופקים - מאוחד

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2008					שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009					
הפרשה ספציפית *					הפרשה ספציפית *					
הלוואות לדיור					הלוואות לדיור					
סה"כ	הפרשה	קבלנים	אחרת	לפי עומק פיגור	סה"כ	הפרשה	קבלנים	אחרת	לפי עומק פיגור	
	נוספת **	ואחרים				נוספת **	ואחרים			
739	6	45	-	688	728	5	48	-	675	יתרת הפרשה לתחילת השנה
98	-	1	-	97	96	-	5	-	91	הפרשה במהלך התקופה
(71)	-	(2)	-	(69)	(92)	-	(7)	-	(85)	הקטנת הפרשה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	גבית חובות שנמחקו בשנים קודמות
27	-	(1)	-	28	4	-	(2)	-	6	סכום שנזקף לדוח רו"ה בניכוי: מחיקות
(19)	-	-	-	(19)	(21)	-	(2)	-	(19)	
8	-	(1)	-	9	(17)	-	(4)	-	(13)	שינוי נטו בהפרשה
747	6	44	-	697	711	5	44	-	662	יתרת הפרשה לסוף התקופה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				
הפרשה ספציפית *				
הלוואות לדיור				
סה"כ	הפרשה	קבלנים	אחרת	לפי עומק פיגור
	נוספת **	ואחרים		
739	6	45	-	688
332	-	15	-	317
(229)	(1)	(8)	-	(220)
-	-	-	-	-
103	(1)	7	-	97
(114)	-	(4)	-	(110)
(11)	(1)	3	-	(13)
728	5	48	-	675

יתרת הפרשה לתחילת השנה

הפרשות בשנת החשבון
הקטנת הפרשות
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
מחיקות
שינוי נטו בהפרשה
יתרת הפרשה לסוף השנה

* בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.
** כולל הפרשה כללית והפרשה מיוחדת.
בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

ג. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

31 במרס 2008						31 במרס 2009							
חובות בעייתיים						חובות בעייתיים							
הפרשה ספציפית						הפרשה ספציפית							
לפי עומק הפיגור ⁽⁴⁾	מזה: סכום בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב מאזנית	אשראי	סך הכל	מיליוני שקלים חדשים	לפי עומק הפיגור ⁽⁴⁾	מזה: סכום בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב מאזנית	אשראי	סך הכל	מיליוני שקלים חדשים		
497	343	643	26,699	463	463	209	642	27,947	463	209	642	27,947	הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן את ההפרשה לפני עומק הפיגור
153	217	126	5,047	153	153	152	144	7,215	153	152	144	7,215	הלוואות "גדולות" ⁽¹⁾
47	29	89	4,001	46	46	27	112	4,210	46	27	112	4,210	הלוואות אחרות ⁽²⁾
697	589	858	35,747	662	662	388	898	39,372	662	388	898	39,372	סך הכל

(1) הלוואות לדיור שיתרתן כל אחת מהן עולה על 835 אלפי ש"ח (ב-31 במרץ 2008 808 אלפי ש"ח) כולל הלוואות לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים.

(2) הלוואות לכל מטרה במישכון דירת מגורים שיתרתן כל אחת מהן אינה עולה על 835 אלפי ש"ח.

(3) כולל ריבית על הסכום לפיגור.

(4) כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב על פי עומק הפיגור בסך 126 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008 144 מיליוני ש"ח).

בנוסף: סה"כ יתרת ההלוואות במישכון דירת מגורים ל-31.3.09 הינה 6,129 מיליוני ש"ח (31.3.08 5,525 מיליוני ש"ח).

**באור 3 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים *
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)**

* מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק".

31 בדצמבר 2008 (מבוקר)	31 במרס 2008 (בלתי מבוקר)	31 במרס 2009 (בלתי מבוקר)	
458	458	458	הון ראשוני:
497	497	497	הון מניות
1,181	1,082	1,206	פרמיה על מניות
			עודפים
14	14	14	קרנות הון בשל עסקאות
2,150	2,051	2,175	תשלום מבוסס מניות
			סך הכל ההון הראשוני
4	4	4	הון משני:
1,075	1,026	1,087	הון משני עליון (1)
			הון משני אחר
3,229	3,081	3,266	סך הכל הון הכולל
=====	=====	=====	

הון הבנק לצורך הדיווח על יחס הלימות ההון מורכב מהון מניות, כתבי התחייבות נדחים וההפרשה הכללית, אשר מהווה 1% מהאשראי לציבור ליום 31/12/1991 ממועד עד ליום 31/12/2004, ואשר נחשבת להון משני עליון. כתבי ההתחייבות הנדחים, הונפקו לגופים מוסדיים ועומדים בתנאים להכרה בכתבי התחייבות נדחים כהון משני, בהתאם להוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

(2) יתרות משוקללות של סיכון ודרישות הון

דרישות הון	יתרות סיכון	שיעורי שקלול				יתרות	31 במרס 2009 סיכונים אשראי נכסים (2)
		100%	50%	20%	0%		
-	1	-	-	7	5	12	מזומנים ופקדונות בבנקים
3,052	33,913	27,985	11,855	-	-	39,840	אשראי לציבור (1)
5	57	57	-	-	-	57	בניינים וציוד
9	99	99	-	-	124	223	נכסים אחרים
3,066	34,070	28,141	11,855	7	129	40,132	סה"כ נכסים
=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====	
73	814	-	-	-	-	814	מכשירים חוץ מאזניים (2)
73	814	-	-	-	-	814	עסקאות שבהן היתרה מייצגת
3,139	34,884	-	-	-	-	40,946	סיכון אשראי
54	604	-	-	-	-	-	סך כל המכשירים חוץ מאזניים
3,193	35,488	-	-	-	-	40,946	סה"כ נכסי סיכון אשראי
=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====	סיכון שוק
							סה"כ נכסי סיכון

(2) יתרות משוקללות של סיכון ודרישות הון (המשך)

דרישות הון	יתרות סיכון	שיעורי שקלול				יתרות	31 במרס 2008 סיכון אשראי (נכסים) ⁽²⁾
		100%	50%	20%	0%		
-	1	-	-	1	5	6	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,681	29,784	23,520	12,528	3	-	36,051	אשראי לציבור ⁽¹⁾
4	45	45	-	-	-	45	בניינים וציוד
9	103	103	-	-	102	205	נכסים אחרים
2,694	29,933	23,668	12,528	4	107	36,307	סה"כ נכסים
====	====	====	====	====	====	====	
68	* 751	-	-	-	-	751	מכשירים חוץ מאזניים ⁽²⁾
68	751	-	-	-	-	751	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
2,762	30,684	-	-	-	-	37,058	סך כל המכשירים חוץ מאזניים
15	163	-	-	-	-	-	סה"כ נכסי סיכון אשראי
2,777	30,847	-	-	-	-	37,058	סיכון שוק
====	====	====	====	====	====	====	סה"כ נכסי סיכון

דרישות הון	יתרות סיכון	שיעורי שקלול				יתרות	31 בדצמבר 2008 סיכון אשראי (נכסים) ⁽²⁾
		100%	50%	20%	0%		
-	1	-	-	6	5	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
3,039	33,765	27,743	12,044	-	-	39,787	אשראי לציבור
5	57	57	-	-	-	57	בניינים וציוד
9	98	98	-	-	121	219	נכסים אחרים
3,053	33,921	27,898	12,044	6	126	40,074	סה"כ נכסים
61	682	-	-	-	-	682	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
61	682	-	-	-	-	682	סך כל המכשירים חוץ מאזניים
3,114	34,603	-	-	-	-	40,756	סה"כ נכסי סיכון אשראי
31	341	-	-	-	-	-	סיכון שוק
3,147	34,944	-	-	-	-	40,756	סה"כ נכסי סיכון

2008 בדצמבר	* 2008 במרס	31 במרס 2009	(3) יחס ההון לרכיבי סיכון
6.15%	6.65%	6.13%	יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון
9.24%	9.99%	9.20%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 4 מיליון ש"ח (שנה קודמת: 4 מיליון ש"ח) מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.

(2) נכסים - יתרות מאזניות; מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי. * הוצג מחדש.

באור 4 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

מספרים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)
(בלתי מבוקר)

		31 במרס 2009		מטבע ישראלי		
		מטבע חוץ		צמוד למדד	לא צמוד	
פריטים שאינם כספיים	סה"כ	אחר	בדולרים וצמוד לדולר של ארה"ב	המחירים לצרכן	לא צמוד	
12	-	-	-	-	12	נכסים
39,836	-	273	847	27,485	11,231	מזומנים ופקדונות בבנקים
57	57	-	-	-	-	אשראי לציבור
223	18	-	-	140	65	בניינים וציוד
						נכסים אחרים
40,128	75	273	847	27,625	11,308	סך כל הנכסים
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
6,508	-	-	-	6,506	2	התחייבויות
27,297	-	272	867	17,420	8,738	פקדונות הציבור
106	-	-	-	-	106	פקדונות מבנקים
58	-	-	-	58	-	פקדונות הממשלה
3,721	-	-	-	3,721	-	אגרות חוב
263	167	-	-	1	95	כתבי התחייבות נדחים
						התחייבויות אחרות
37,953	167	272	867	27,706	8,941	סך כל ההתחייבויות
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
2,175	(92)	1	(20)	(81)	2,367	הפרש
=====	=====	=====	=====	=====	=====	

		31 במרס 2008		מטבע ישראלי		
		מטבע חוץ		צמוד למדד	לא צמוד	
פריטים שאינם כספיים	סה"כ	אחר	בדולרים וצמוד לדולר של ארה"ב	המחירים לצרכן	לא צמוד	
6	-	-	-	-	6	נכסים
36,047	-	341	858	27,603	7,245	מזומנים ופקדונות בבנקים
45	45	-	-	-	-	אשראי לציבור
205	16	-	-	113	76	בניינים וציוד
						נכסים אחרים
36,303	61	341	858	27,716	7,327	סך כל הנכסים
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
7,173	-	-	-	7,162	11	התחייבויות
22,951	-	342	882	15,927	5,800	פקדונות הציבור
99	-	-	-	-	99	פקדונות מבנקים
78	-	-	-	78	-	פקדונות הממשלה
3,706	-	-	-	3,706	-	אגרות חוב
245	158	-	-	3	84	כתבי התחייבות נדחים
						התחייבויות אחרות
34,252	158	342	882	26,876	5,994	סך כל ההתחייבויות
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
2,051	(97)	(1)	(24)	840	1,333	הפרש
=====	=====	=====	=====	=====	=====	

באור 4- דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
מספרים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)
(מבוקר)

31 בדצמבר 2008

סה"כ	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ		מטבע ישראלי		
		אחר	בדולרים וצמוד לדולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
						נכסים
11	-	-	-	-	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
39,783	-	269	787	28,943	9,784	אשראי לציבור
57	57	-	-	-	-	בניינים וציוד
<u>219</u>	<u>16</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>132</u>	<u>71</u>	נכסים אחרים
40,070	73	269	787	29,075	9,866	סך כל הנכסים
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
						התחייבויות
6,980	-	-	-	6,979	1	פקדונות הציבור
26,795	-	268	811	18,109	7,607	פקדונות מבנקים
33	-	-	-	-	33	פקדונות הממשלה
63	-	-	-	63	-	אגרות חוב
3,803	-	-	-	3,803	-	כתבי התחייבות נדחים
<u>246</u>	<u>162</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4</u>	<u>80</u>	התחייבויות אחרות
37,920	162	268	811	28,958	7,721	סך כל ההתחייבויות
=====	=====	=====	=====	=====	=====	
2,150	(89)	1	(24)	117	2,145	סה"כ הפרש כללי
=====	=====	=====	=====	=====	=====	

באור 5 - א. התחייבויות תלויות

1. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק, סכום החשיפה הנוספת בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק כאמור לעיל, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותה אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-15 מיליון ש"ח.

להלן פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים:

1.1 לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הוגשה ביום 21 ביוני 2000 בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק על סמך חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981, תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 וחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשמ"א - 1981.

סכום התביעה, שמתבקש אישורה כתביעה ייצוגית, מוערך על-ידי המבקשים בכ-100 מיליון ש"ח.

המבקשים נטלו הלוואה מן הבנק. נושא התובענה הוא טענות המבקשים לגבי שווי מבנים לצורכי ביטוח נכס במסגרת נטילת הלוואות מהבנק. לטענת המבקשים נעשית ע"י הבנק או מטעמו הערכת שווי מופרזת של המבנה דבר הגורם לתשלום יתר של פרמיה על-ידי לקוחות הבנק. המבקשים טוענים כי כך נעשה גם במקרה שלהם. בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי, הדיון בתביעה עוכב עד אשר יוכרעו הערעורים בענין הנסקר בבאור 2.1 להלן - בקשה לבית המשפט לאישור תובענה ייצוגית בקשר עם גביית עמלות ביטוח. בקשה שהוגשה על ידי המבקשים לביטול עיכוב ההליכים בתיק נדחתה על ידי בית המשפט אשר קבע כי עיכוב ההליכים בתובענה בעינו עומד.

1.2 ביום 26.10.04 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק בקשה לאישור תביעה ייצוגית בהתאם לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981.

המבקש נטל מן הבנק הלוואות שלטענתו הן "הלוואות שקליות הצמודות לשער הדולר ארה"ב". המבקש טוען כי הבנק בוחר לחשב את הריבית הנגבית בהלוואות מן הסוג שנטל מן הבנק על-פי מספר הימים שחלפו בפועל בכל חודש, מחולק ב-360 ימים (ולא ב-365 ימים) וזאת, לטענתו, בניגוד להוראות הבנקאות (שירות ללקוח) (דרכי חישוב ריבית), תשנ"א-1990. עוד טוען המבקש כי הבנק הטעה את לקוחותיו שכן לא גילה להם באופן מספק כי היתרה הבלתי מסולקת של ההלוואה תישא ריבית שתחושב על פי מספר הימים שחלפו בפועל, מחולק ב-360 ימים ולא ב-365 ימים.

המבקש מעריך את סכום התביעה הייצוגית בכ-9,225,000 ש"ח. כן מבוקש, במסגרת כתב התביעה, להורות לבנק לחשב מיום הגשת התביעה ואילך את הריבית על הלוואות כאמור, כך שהיתרה הבלתי מסולקת של ההלוואה תישא ריבית שתחושב על פי מספר הימים שחלפו בפועל, מחולק ב-365 ימים בשנה או על פי 30 יום בכל חודש מחולק ב-360 ימים בשנה.

בעקבות כניסתו לתוקף של חוק תובענות ייצוגיות ובעקבות החלטת בית המשפט, תיקן המבקש את כתבי הטענות בתיק. במסגרת התיקון נמחקה עילת ההטעיה בכללותה ונוספה עילת עוולת הפרת חובת חקוקה.

בדיון מקדמי שהתקיים ביום 10.3.08, הורה בית המשפט למפקח על הבנקים להגיש את עמדתו ביחס לשאלה המשפטית שבמחלוקת בתביעה. ביום 19.3.08 הוגשה עמדת המפקח על הבנקים שעל פיה אין, לדעתו, לראות בהלוואות נושא התביעה משום הלוואות המתנהלות בשקלים חדשים בלבד. על פי הזכות שניתנה להם הגישו הצדדים את תגובתם לעמדת המפקח.

ביום 30.3.09 התקיים דיון בבקשה לאישור במסגרתו נשמעו הראיות ונחקרו המצהירים והמומחים מטעם הצדדים. התיק נקבע להגשת סיכומים.

1.3 ביום 2.12.06 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק וכנגד מגדל חברה לביטוח בע"מ ("מגדל") בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר לתשלומי תגמולי ביטוח חיים חלקיים. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשת, 150,000,000 ש"ח.

המבקשת ובן זוגה המנוח נטלו הלוואה מן הבנק. על-פי הנטען בבקשה: לווים הנוטלים הלוואה מן הבנק יכלו להצטרף להסדר ביטוח חיים ללווים, שבו המבטחת היא מגדל; על לווים שהצטרפו לביטוח חיים כאמור נמנים לווים שקיבלו כאשר אירע מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח חלקיים בשיעור נמוך הן מסכום הביטוח והן מיתרת הלוואה; בניגוד לתשלום שבוצע בפועל, הבנק ומגדל הבטיחו לשלם למבוטחים-לווים כאמור "תגמולי ביטוח בשיעור יתרת הלוואה העומדת לפירעון או בשיעור סכום הביטוח (הנמוך מביניהם)" – כך לטענת המבקשת.

הצדדים הגיעו להסדר פשרה בתיק שהוגש לאישור בית המשפט. ביום 18.1.09 התקיים דיון ובהתאם להחלטה שהתקבלה פרסמו הבנק ומגדל הודעה בעיתונות, בדבר הגשת הסדר הפשרה. כמו כן אישר בית המשפט לבנק ולמגדל במסגרת אותה החלטה לבצע מספר פעולות לצורך בדיקת אישור ההסדר ובכלל זה מינוי בודק. התיק נקבע לדיון נוסף ליום 28.6.09.

2. כמו-כן תלויות ועומדות נגד הבנק בקשות לאישור תביעות ייצוגיות כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהם ומטעם זה לא בוצעה בגינם הפרשה. להלן פירוט של הליכים משפטיים:

2.1 לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הוגשה ביום 17 ביולי 1997 בקשה לאשר הגשת תובענה ייצוגית על סך של למעלה ממיליארד ש"ח, כנגד הבנק ביחד עם בנקים למשכנתאות נוספים בקשר עם גביית עמלות ביטוחי חיים וביטוחי מבנה של לווים. כל אחד מן המבקשים נטל הלוואה מאחד מן הבנקים למשכנתאות המשיבים. לטענת המבקשים, במסגרת נטילת הלוואה הם צורפו לביטוח חיים או ביטוח נכס שנערכו באמצעות הבנקים המשיבים. לטענתם, חלק מדמי הביטוח הגיע לידי הבנקים המשיבים וזאת שלא כדין.

ביום 17 בנובמבר 1997 ניתנה החלטתו של בית המשפט כי לא ניתן לדון בתובענה שהוגשה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העיסקיים, תשמ"ח-1988. לפיכך, מחק בית המשפט את התביעה הכספית על הסף.

עם זאת קבע בית המשפט כי ניתן לדון בעתירה במסגרת תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, רק בעתירה לסעד הצהרתי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996. בית המשפט קבע כי העילות שניתן יהיה לדון בהן במסגרת זו הינן "בנושא הסדר הכולל וסוגיות הביטוחים השונים".

על החלטה זו תלויים ועומדים בבית המשפט העליון ערעורים מטעם הבנק, כל אחד מהבנקים למשכנתאות הנתבעים האחרים והתובעים. בהתאם להחלטה של בית המשפט העליון ביצועה של החלטת בית המשפט המחוזי עוכב. לפיכך התביעה לא תתברר עד למתן החלטה ע"י בית המשפט העליון בכל הערעורים.

ביום 1.9.05 ניתן על-ידי בית המשפט העליון פסק דין, בו נקבע, בתמצית, כי על אף שניתן לעשות שימוש באמצעים פרשניים על-מנת להפוך את תקנה 29 לכלי להגשת תביעות ייצוגיות, הרי שלעת הזו אין זה ראוי לעשות כן. זאת, בעיקר בשים לב להליכי חקיקה תלויים ועומדים בתחום התובענות הייצוגיות. ביום 12.3.06 אכן פורסם חוק תובענות ייצוגיות.

מועד הדיון בערעורים בבית המשפט העליון נדחה וטרם נקבע מועד חדש.

ביום 25.9.08 אישר בית המשפט המחוזי לאחד המבקשים להסתלק מהתיק. בקשה לצירוף מבקשת חדשה, חלף המבקש שהסתלק מהתיק תלויה ועומדת בבית המשפט המחוזי. הדיון לגופה של הבקשה נקבע ליום 24.6.09.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת היועצים המשפטיים של הבנק, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכויי הערעורים מטעם הבנק ומטעם התובעים.

2.2 ביום 19.8.07 הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאישור תביעה ייצוגית ועמה נוסח כתב תובענה ייצוגית בקשר לצירוף "לווה נוסף" בחלק מההלוואות שמעמיד הבנק. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשים, מעל 5,000,000 ₪. המבקשים טוענים כי במסגרת הלוואה שנטלו דרש הבנק צירופו של "לווה נוסף". לטענתם, הלווה הנוסף אינו לווה כלל אלא פיקציה ולמעשה מדובר בערב להלוואה. לטענת המבקשים, אילו האדם שצורף כ"לווה נוסף" אכן היה מצורף כערב להלוואה לא היה הוא נדרש לערוך ביטוח חיים בקשר להלוואה, כפי שנדרש לעשות בפועל. המבקשים עותרים לאישור תובענה ייצוגית בשם כל אלו שהוגדרו כ"לווים נוספים" על-ידי הבנק, שאינם בעלי זכויות בנכס שמושכן ואשר במסגרת ההלוואה נדרשו לערוך ביטוח חיים ושילמו דמי ביטוח בגינו, במישרין או באמצעות הלווים העיקריים, בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה. המבקשים דורשים השבה של דמי ביטוח ששולמו כאמור וכן צו המורה לבנק לבטל את דרישת עריכת ביטוח חיים ושעבודו ביחס ללווים הנוספים חברי הקבוצה. בהסכמת התובע הייצוגי, הוסכם שהמועד להגשת תגובת הבנק לבקשה יידחה עד לקבלת פס"ד אחר שדן בסוגייה דומה. פסק הדין הנ"ל טרם ניתן. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת היועצים המשפטיים של הבנק, בשלב מוקדם זה של ההליך, לא ניתן להעריך את סיכוייו.

3. בסוף חודש דצמבר 2003 הוחזר לידי הבנק סך של 58,212,020 ש"ח שהוחזק ע"י מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "מגדל"). הסכום הוחזק ע"י מגדל עקב מכתב שקיבלה מגדל מהפיקוח על הביטוח בשנת 1997, בקשר עם הסכם לביטוח חיים קבוצתי ללווים של הבנק שהיה קיים בין הבנק לבין מגדל (להלן: "ההסכם"). הבנק הסכים כי אם תהיה החלטה חלוטה של ביהמ"ש מוסמך שהחזרה היתה בניגוד לדין, ישלם הבנק למגדל סכומים כפי שיקבע בהתחשבות סופית שתערך ביניהם בהתייחס לסכומים המגיעים לבנק על פי ההסכם ליום 31.12.03. יצויין כי הסכומים שהוחזקו ע"י מגדל נרשמו בעבר כהכנסה בדוחות הכספיים של הבנק.

ב. קיימות התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות בקשר עם עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

לשנה שהסתיימה ב-31.12.08 (מבוקר)	לשלושה חודשים שהסתיימו ב-31.3 2008		2009
	בלתי מבוקר)		(מבוקר)

260	274	238
3	8	3
1,772	1,922	2,114
20	83	22
6	6	6

ערבויות לרוכשי דירות
ערבויות והתחייבויות אחרות
התחייבויות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
התחייבויות למתן ערבויות
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו

באור 6 - רווח מאוחד מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שהסתיימה ב-31.12.08 (מבוקר)	לשלושה חודשים שהסתיימו ב-31.3 2008 2009 (בלתי מבוקר)		
3,008	480	297	א. בגין נכסים
-	-	-	מאשראי לציבור
3,008	480	297	מפקדונות בבנקים ומזומנים
-----	-----	-----	
(672)	(120)	(35)	ב. בגין התחייבויות
(2)	(1)	(1)	על פקדונות הציבור
(1,681)	(231)	(205)	על פקדונות הממשלה
(342)	(58)	(16)	על פקדונות מבנקים
(2,697)	(410)	(257)	על אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
-----	-----	-----	
119	30	26	ג. אחר
-	-	-	הכנסות מימון אחרות *
119	30	26	הוצאות מימון אחרות
-----	-----	-----	
430	100	66	סך הכל רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
=====	=====	=====	
-	-	-	מזה: הפרשי שער, נטו
-----	-----	-----	

* כולל 5 מיליון ש"ח (31.3.08 סך של 5 מיליון ש"ח) בגין הכנסות ריבית שנגבו מחובות בעייתיים.

באור 7 - מידע על מגזרי פעילות*
סכומים מדווחים
(במיליוני שקלים חדשים)
(בלתי מבוקר)

לשלושה חודשים שהסתיימו ב-31 במרס 2009			
הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות למימון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
53	12	1	66
27	4	-	31
80	16	1	97
(11)	5	2	(4)
17	6	2	25
=====	=====	=====	=====

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ב-31 במרס 2008			
הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות למימון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
82	17	1	100
26	3	-	29
108	20	1	129
(26)	(1)	-	(27)
20	6	1	27
=====	=====	=====	=====

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2008			
הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות למימון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
348	75	7	430
107	13	1	121
455	88	8	551
(107)	11	(7)	(103)
93	34	(1)	126
=====	=====	=====	=====

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

* מגזרי הפעילות של הבנק הינם: הלוואות לרכישת דירת מגורים, הלוואות למימון דירת מגורים, והלוואות לרכישת נכס מסחרי (כולל הלוואות לקבלנים).

באור 8 - הנפקת כתבי אופציה ומניות לעובדים

1. הנפקת כתבי אופציה

ביום 2 בפברואר 2006 אישרה האסיפה הכללית של בנק לאומי לישראל בע"מ ("לאומי"), שהינו בעל השליטה בבנק, תכנית להקצאה של כתבי אופציה לעובדי הבנק הקבועים (כולל עובדים מושאלים מלאומי) כקבוע במתאר שפורסם על ידי לאומי ביום 24 בינואר 2006 ("המתאר"). בהתאם לתוכנית זו, הוקצו ביום 14 בפברואר 2006 2,084,841 כתבי אופציה הניתנים למימוש ל- 2,084,841 מניות רגילות של לאומי. על כתבי האופציה האמורים יחולו כל התנאים הקבועים במתאר לרבות:

- א. כתבי האופציה יהיו ניתנים למימוש בשתי מנות שנתיות שוות, המנה האחת בתום שנתיים ממועד הקצאת כתבי האופציות והמנה השנייה החל מתום השנה השניה ממועד הקצאת כתבי האופציה ועד לתום השנה השלישית ממועד הקצאת כתבי האופציה. המנה הראשונה כבר מומשה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008. השניה פקעה במהלך הרבעון הראשון של שנה זו.
- ב. כתבי האופציה יוקצו לעובדים ללא תמורה.
- ג. מחיר המימוש למניה יהיה 13.465 ש"ח ויהיה צמוד למדד המחירים לצרכן (החל מחודש ספטמבר 2005). המחיר יותאם לחלוקת דיבידנדים (כשסכומם צמוד למדד), מניות ההטבה ומרכיב ההטבה בהנפקת זכויות, אם תהיה הנפקה כזו.

בגין הנפקתם של כתבי האופציה האמורים רושם הבנק הוצאות שכר בהתאם לשווי ההוגן של האופציות בתוספת מס שכר וביטוח לאומי. עלות תוכנית האופציות, הכוללת את השווי ההוגן של האופציה והוצאות נוספות תסתכם בסך כ-12 מליון ש"ח, הוצאה זו נרשמה בדוחות הכספיים של הבנק לאורך תקופה של שנתיים ממועד ההענקה עד פברואר 2008. בשנת 2006 נרשם סך של 5 מליון ש"ח, ב-2007 נרשם סך של 6 מליון ש"ח וב-2008 נרשם סך של 1 מיליון ש"ח לפני מס.

האומדן לשווי ההוגן של האופציות ליום ההקצאה, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני לפי מודל בלק ושולס הינו כ-10 מליוני ש"ח. חישוב השווי התבסס על הפרמטרים העיקריים הבאים:

- סטית תקן של התשואה השנתית: 25%.
- שער ריבית צמוד מדד חסר סיכון: 3.5%.
- מחיר מניה: שער סגירה 17.30 ש"ח למניה ליום 14 בפברואר 2006.
- מדיניות חלוקת דיבידנד: 50% מהרווח הנקי.

לאומי קיבל מרשות המיסים אישור להפעלת התוכנית כ"תוכנית להקצאת מניות באמצעות נאמן" במסגרת סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול מיסוי רווח הון. אומדן חלק ההטבה הפירוטי (אשר ייחשב כהכנסת עבודה בידי העובדים) כפי שנקבע במועד הענקת האופציות הינו כ-9 מליון ש"ח. נכון לתאריך הדוח הכספי, בגין חלק זה שילם הבנק מס שכר וביטוח לאומי בסך של 2 מיליון ש"ח, ומנגד נחסך לבנק מס חברות ומס רווח בסכום של כ-4 מיליון ש"ח. חיטון זה נרשם בספרי הבנק לאורך תקופה של שנתיים ממועד ההענקה במקביל לרישום ההוצאה. סכום ההוצאות בגין השווי ההוגן נרשם כנגד חשבון ההון.

2. מכירת מניות לעובדים

בחודש מרס 2006 סוכם עם החשב הכללי על הצעת מניות רגילות של בנק לאומי על ידי המדינה לעובדי בנק לאומי, כולל עובדי בנק לאומי למשכנתאות, וזאת על פי ההסכמים בענין הפרטת הבנק ובהתאם להחלטות ועדת הכספים של הכנסת. על פי הסיכום הנ"ל, המניות תוצענה לעובדים בשני שלבים, אשר לגבי הראשון בהם, אשר בוצע ובו הוצעו 2.873% מהון המניות (40,630,905 מניות), פורסם ביום 9 במאי 2006 מתאר (אשר תוקן ב-10 ו-25 במאי 2006) ובגינו הוצעו 2.873% השלב השני, שבו יוצע 1% מהון המניות, יבוצע לאחר השלמת תהליך ההפרטה. המחיר הבסיסי לרכישת המניה נקבע ל-16.10 ש"ח למניה (מחיר ממוצע של המניה, כפי שהוסכם במכירה לברנע). המניות הוצעו לעובדים בהנחה של 25% מהמחיר הבסיסי, כשהמחיר צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2005 ועד ליום מימוש ההצעה, בתוספת ריבית של 2% לשנה החל מ-24 בנובמבר 2005 ("מחיר המימוש"). מחיר המימוש יותאם לחלוקת דיבידנד.

למימון רכישת המניות, הבנק העמיד אשראי לעובדים בסך כ-11 מליון ש"ח, לארבע שנים לפרעון בתשלום אחד בסוף התקופה. האשראי צמוד למדד המחירים לצרכן וללא רבית. ההטבה שניתנה לעובדים בגין רכישת המניות והעמדת האשראי, כאמור, בתוספת מס שכר, נרשמה כהוצאת שכר בסך 5 מיליון ש"ח ברובה ברבעון השני של 2006, מס חברות ומס רווח שנחסך לבנק הינו בסך של כ-2 מיליון ש"ח. סכום ההוצאה ללא מס שכר וביטוח לאומי בגין ההטבה נרשם כנגד חשבון ההון.

האומדן לשווי ההטבה כאמור, בגין רכישת המניות בהתחשב באי-סחירות, וכן בגין העמדת האשראי, נערך על ידי מעריך חיצוני.